

บทที่ ๕

วิธีการจัดผังรายการกระจายเสียงและกำหนด

สัดส่วนรายการของสถานีวิทยุ

กรมการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร

จากการสำรวจเกี่ยวกับสื่อมวลชน (วิทยุและโทรทัศน์) พ.ศ.๒๕๓๒ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี พบว่า มีจำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุในครอบครองทั่วราชอาณาจักรประมาณ ๗.๒ ล้านเครื่อง หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๒.๗ ของครัวเรือนส่วนบุคคลทั้งหมด ๑๑.๒ ล้านครัวเรือน โดยครัวเรือนในกรุงเทพฯ มีสัดส่วนมากที่สุดคือร้อยละ ๗๑.๔ และจากการสำรวจประชากร อายุ ๖ ปีขึ้นไปทั่วประเทศมีประมาณ ๕๗.๗ ล้านคน พบว่าฟังวิทยุประจำ ๒๗.๑ ล้านคน หรือประมาณร้อยละ ๔๖.๗ และจากการสำรวจวิธีการเลือกผังรายการวิทยุของผู้ที่ฟังวิทยุเป็นประจำ ได้จำแนกวิธีการเลือกผังวิทยุออกเป็น ๖ วิธี คือ

๑. จากประกาศของสถานีวิทยุ
๒. จากประกาศในสิ่งพิมพ์
๓. จากรายการที่ฟังติดต่อกันมา
๔. โดยการหมุนไปเรื่อย ๆ
๕. ฟังตามที่อยู่เปิด
๖. อื่น ๆ เช่น จากคำบอกเล่าของเพื่อน ญาติพี่น้อง เป็นต้น

จากการสำรวจพบว่า ครัวเรือนที่ฟังวิทยุเป็นประจำ ส่วนมากจะเลือกผังวิทยุโดยวิธีการ "หมุนไปเรื่อย ๆ" และ "รายการที่ฟังติดต่อกันมา" ร้อยละ ๖๓ รองลงมาคือ วิธี "เลือกผังรายการจากการประกาศของสถานี" ร้อยละ ๒๑.๕ วิธีการเลือกผังรายการจากการประกาศในสิ่งพิมพ์นั้น มีอัตราที่น้อยที่สุดคือร้อยละ ๐.๓

ดังนั้นจึงจะเห็นได้ว่าวิธีการที่เลือกฟังรายการวิทยุโดยการเลือกฟังจากรายการที่ฟังติดต่อกันมา เป็นวิธีการเลือกฟังรายการที่คนเลือกมากที่สุดวิธีการหนึ่งในสองวิธีที่กล่าวมาข้างต้น การที่จะทำให้มีผู้ฟังสนใจติดตามฟังรายการนั้นมาโดยตลอดนั้น นอกเหนือจากความน่าสนใจของรายการ ความสามารถของนักจัดรายการแล้ว ยังขึ้นอยู่กับ การกำหนดว่ารายการนั้นๆ ควรจะออกอากาศในช่วงเวลาใดจึงจะเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย นั่นก็คือการจัดแผนผังรายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุกระจายเสียงแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของฝ่ายจัดรายการของสถานีนั้นเอง

ฝ่ายจัดรายการสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน

ตามระเบียบกรมการรักษาดินแดน ว่าด้วยการบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงกรมการรักษาดินแดน พ.ศ.๒๕๓๕ ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายจัดรายการสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดนไว้ว่า

๑. ตรวจสอบเวลาการออกอากาศ และกำกับดูแลเจ้าหน้าที่ควบคุมเสียง และเจ้าหน้าที่ผู้ประกาศของสถานี ให้ปฏิบัติไปตามกฎเกณฑ์ และนโยบายที่ทางราชการกำหนด
๒. จัดทำรายงานการออกอากาศทั้งสิ้น ประจำแต่ละเดือนให้กองทัพบกทราบล่วงหน้าตามกำหนด
๓. การดำเนินการขาสเวลาของสถานีวิทยุ การจัดลำดับเวลาของรายการ ตลอดจนการทำข้อพิจารณาเปรียบเทียบอัตราค่าขาสและการเรียกเก็บเงินจากผู้เช่าเวลาของสถานีวิทยุ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า หลังจาก พ.ศ.๒๕๓๐ เป็นต้นมา เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดรายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ที่อยู่ในคณะกรรมการบริหาร นั้น ทำหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบดังกล่าวตามข้อ ๑ และข้อ ๒ เท่านั้น ส่วนด้านการดำเนินการขาสเวลาของสถานีฯ การจัดลำดับเวลาของรายการ ตลอดจนการทำข้อพิจารณาเปรียบเทียบอัตราค่าขาส และการเรียกเก็บเงินจากผู้เช่าเวลาของสถานีวิทยุนั้นฝ่ายจัดรายการของสถานีฯ มิได้ทำหน้าที่ดังกล่าว เนื่องจากว่าได้ขาสเวลาออกอากาศให้กับวิทยุเอกชนในลักษณะการเช่าเวลาไปทั้งหมด ดังนั้น

ในการขายเวลา การจัดลำดับเวลาของรายการ รวมทั้งการจัดทำผังรายการกระจายเสียง ตลอดจนการทำข้อพิจารณาเปรียบเทียบกับอัตราการขายเวลา และเรียกเก็บเงินจากผู้เช่าเวลา ของสถานีของนักจัดรายการ จึงเป็นหน้าที่ของบริษัทเอกชนที่เข้ามาดำเนินการทั้งหมด

สำหรับอัตรากำลังของฝ่ายจัดรายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดนนี้ จัดอยู่ใน ส่วนของคณะกรรมการบริหารสถานี เป็นเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการทหารทั้งสิ้น โดยเป็น นายทหาร ๓ นาย นายสิบ ๑ นาย เจ้าหน้าที่ในฝ่ายรายการนี้มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนอยู่ ตลอดเวลา ทำให้บางครั้งผู้ที่มารับหน้าที่ใหม่ยังไม่เรียนรู้การดำเนินงานได้ดั่งนัก ทำให้เกิด ปัญหาข้อขัดข้องกับสถานีฯ อยู่เสมอ เพราะไม่เข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ดีพอ

ลักษณะและประเภทของแผนผังรายการกระจายเสียง (Layout)

แผนผังรายการกระจายเสียง (Layout) นอกจากจะเป็นการกำหนดรายการต่างๆ ในช่วงเวลาที่เหมาะสมตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังทำให้ผู้ฟังสามารถติดตามฟังรายการที่ตนเองสนใจได้ถูกต้องตามกำหนดเวลาได้ไม่สับสน สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ก็เช่นกันได้มีการกำหนดแผนผังรายการกระจายเสียงประจำวันไว้ด้วยเหตุผลดังกล่าวและเพื่อให้การดำเนินงานส่งกระจายเสียงของสถานีในแต่ละวันเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพสามารถดึงดูดความสนใจของผู้ฟังให้ติดตามฟังรายการของสถานีฯ มากยิ่งขึ้น

เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้อย่างละเอียดว่า สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม และภาค เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ มีการจัดผังรายการกระจายเสียงด้วยลักษณะและรูปแบบอย่างไร มีสัดส่วนประเภทของรายการต่าง ๆ อย่างไรบ้าง และรายการกระจายเสียงที่เสนอทางสถานีวิทยุ กรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ทั้ง ๒ ภาค มีความเหมือนและมีความแตกต่างกันอย่างไรบ้าง ตลอดจนขั้นตอนในการบรรจुरายการต่าง ๆ ลงในแผนผังรายการกระจายเสียง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในเรื่องเหล่านี้อย่างถ่องแท้ เพราะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีบทบาทและส่งผลกระทบต่อการจัดผังรายการกระจายเสียง (Layout) เช่น ใดนั้น จะได้กล่าวในบทต่อไป

ก่อนที่จะได้อธิบายถึงลักษณะ และรูปแบบของแผนผังรายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุกรรมการรักษาดินแดนนั้น จะได้อธิบายถึงลักษณะในการนำเสนอรายการของสถานีฯ ว่า ได้แบ่งประเภทรายการออกเป็น ๒ ประเภท คือ รายการ ๒๕ นาที และรายการ ๕๐ นาที (ภาค เอ.เอ็ม. ส่วนใหญ่จะเป็นรายการ ๒๕ นาที ส่วนภาค เอฟ.เอ็ม. ส่วนใหญ่จะเป็นรายการประเภท ๕๐ นาที สำหรับในช่วง ๕ นาทีที่เหลือของชั่วโมง หรือครึ่งชั่วโมงของรายการนั้น จะเป็นการเปิดสปอตโฆษณา ข่าวสั้น และประกาศของสถานี โดยมีลักษณะดังนี้

สปอตโฆษณา ๒ หรือ ๕ นาที

ประกาศเข้ารายการ

รายการ ๒๕ หรือ ๕๐ นาที

ถ่ายทอดข่าวจากวิทยุ พล.๑
หรือข่าวสั้น

สปอตโฆษณา ๒ หรือ ๕ นาที

ประกาศเข้ารายการ

ในการดำเนินการออกกระจายเสียงนั้น เจ้าหน้าที่ควบคุมเสียงจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามผังรายการกระจายเสียงและผังสปอตโฆษณาในแต่ละวันให้เป็นไปตามที่ฝ่ายรายการกำหนดไว้ โดยจะได้กล่าวถึงรายละเอียดของแผนผังรายการกระจายเสียงและแผนผังสปอตโฆษณาดังนี้

แผนผังรายการกระจายเสียง (Layout)

แผนผังรายการกระจายเสียงที่สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดนใช้ผู้มี ๓ ชนิด คือ

๑. แผนผังรายการกระจายเสียงหลัก เป็นแผนผังรายการกระจายเสียงที่สถานีวิทยุในเครื่องกึ่งพบกจะต้องทำรายงานเสนอต่อ คณะกรรมการบริหารกิจการสถานีวิทยุและโทรทัศน์กึ่งพบก (กบว.ทบ.) เพื่อทราบและเก็บไว้เป็นหลักฐาน ตามนโยบายของกึ่งพบก โดยสถานีวิทยุฯ จะต้องจัดส่งรายการกระจายเสียงหลักของเดือนถัดไปถึงฝ่ายจัดรายการสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภายในวันที่ ๑๖ ของเดือน ซึ่งเป็นการรายงานล่วงหน้า แต่ในความเป็นจริงแล้ว สถานีฯ ไม่อาจจะทำเช่นนั้นได้เนื่องจากบริษัทผู้ซื้อเวลาฯ จะนำเสนอผังรายการกระจายเสียงประจำเดือนต่อสถานีทุกวันที่ ๑-๕ ของเดือน ดังนั้นสถานีฯ จึงจำเป็นต้องทำผังรายการกระจายเสียงของเดือนเก่าส่งไป เช่น รายการกระจายเสียงของเดือนมีนาคม ๒๕๓๖ สถานีฯ จะต้องส่งฝ่ายจัดรายการสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ก่อนวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องนำรายการกระจายเสียงของเดือนกุมภาพันธ์รายงานไป โดยกำหนดว่าเป็นของเดือนมีนาคม ๒๕๓๖ เป็นต้น

แต่เดิมนั้นรูปแบบของแผนผังรายการหลักมีรูปแบบที่ไม่แน่นอนแล้วแต่ว่าสถานีฯ ใดจะใช้ในแบบใดตามแต่จะคิดขึ้นเอง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ในการประชุมคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุและโทรทัศน์กึ่งพบก ครั้งที่ ๕/๓๕ เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๕ ที่ประชุมได้กำหนดให้หน่วยต่าง ๆ ที่มีสถานีวิทยุกระจายเสียง จัดทำแผนผังรายการกระจายเสียงหลักของสถานีตามรูปแบบฟอร์มที่กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปรับปรุงสถานีวิทยุกระจายเสียงของกึ่งพบก คือให้มีรายการข่าวและสารคดี คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ของเวลาที่ออกอากาศในแต่ละวัน โดยให้ดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๕ เป็นต้นไป ซึ่งมีรูปลักษณะดังนี้

ตัวอย่าง

แผนผังรายการหลัก

. สถาบันวิทยุกระจายเสียง.....
 ระบบ..... ความถี่..... ประจำเดือน..... พ.ศ.....
 สถานีตั้งของสถานี.....
 ผู้อำนวยการสถานี.....
 ออกอากาศตั้งแต่เวลา..... ถึงเวลา.....
 รวมเวลาออกอากาศ..... ชั่วโมงต่อ ๑ วัน

วัน	เวลา	รายการ	ประเภทรายการ	การจัดรายการ เทปหรือ รายการสด	บริษัทผู้ส่ง โฆษณา	ผู้จัดรายการ	
						นามจริง	นามแฝง

รายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุฯ แบ่งออกเป็นภาคต่าง ๆ ดังนี้

๑. ภาคความรู้ร้อยละ ตรวจถูกต้อง
๒. ภาคข่าวร้อยละ (ลงชื่อ).....
๓. ภาคบันเทิงร้อยละ หัวหน้าฝ่ายรายการ
๔. ภาคโฆษณาสินค้าและบริการธุรกิจร้อยละ

๒. ผังรายการกระจายเสียงประจำวันของสถานีวิทยุกรรมการรักษาคินแดน

เป็นแผนผังรายการกระจายเสียงประจำวันของสถานีวิทยุกรรมการรักษาคินแดน แต่ละสถานีจัดทำขึ้นเพื่อเสนอขออนุมัติผู้อำนวยการสถานีฯ เพื่อทำการออกอากาศ รูปแบบผังรายการกระจายเสียงชนิดนี้ สถานีวิทยุกระจายเสียงในเครือกองทัพบกแต่ละแห่งจะมีรูปแบบที่ไม่เหมือนกันตามความเหมาะสมของแต่ละสถานี สำหรับผังรายการกระจายเสียงประจำวันของสถานีวิทยุกรรมการรักษาคินแดนที่ใช้ในปัจจุบันนี้มีรูปแบบดังนี้

ตัวอย่าง รายการกระจายเสียงสถานีวิทยุกรรมการรักษาคินแดน ระบบ..... ความถี่.....
ประจำเดือน..... พ.ศ.....
วัน.....

วัน	เวลา	รายการ	นามจริง	นามแฝง

อนุมัติให้ออกอากาศได้

พล.ท. ....

(.....)

ผอ.ว.รค.

ตรวจถูกต้อง

พ.ท. ....

(.....)

นายสถานีวิทยุ รค.ภาค .....

หมายเหตุ

๑. ข่าวทุกต้นชั่วโมง วันละ.....ชั่วโมง.....นาที
๒. รายการสาระความรู้ วันละ.....ชั่วโมง.....นาที
๓. รายการบันเทิง วันละ.....ชั่วโมง.....นาที

๓. แผนผังรายการกระจายเสียงหลัก และแผนผังรายการกระจายเสียงประจำวัน
ที่บริษัทผู้ซื้อเวลาจัดทำขึ้น

บริษัทผู้ซื้อเวลาจากสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม. และ เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ นั้น เป็นคนละบริษัทกัน และในแต่ละปีก็จะมีการเปลี่ยนแปลงบริษัทที่ได้รับอนุมัติให้ซื้อเวลาจากสถานีฯ ดังนั้นแผนผังรายการกระจายเสียงของบริษัทต่าง ๆ นั้น มีลักษณะรูปแบบไม่เหมือนกัน แต่ละบริษัทจะคิดรูปแบบขึ้นมาเองเพื่อความสะดวกและเหมาะสมของบริษัท เมื่อบริษัทจัดทำแผนผังรายการกระจายเสียงประจำเดือนในแต่ละเดือนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะเสนอมายังสถานีฯ เพื่อที่สถานีฯ จะได้นำเสนอผู้อำนวยการขออนุมัติออกอากาศต่อไป แผนผังประเภทนี้จะใช้เป็นหลักในการดำเนินการออกอากาศของเจ้าหน้าที่ควบคุมเสียง ซึ่งจะมีลักษณะและรูปแบบดังนี้

ตัวอย่าง แผนผังรายการกระจายเสียงหลักของบริษัท เค.ซี.เอส. แอ็คเวอร์โทริงค์ จำกัด

แผนผังรายการหลัก

สถานีวิทยุ.....

ระบบ..... ความถี่..... ประจำเดือน..... พ.ศ.....

สถานที่ตั้งของสถานี.....

นายสถานีชื่อ.....

ออกอากาศตั้งแต่เวลา.....

รวมเวลาออกอากาศ.....

(วัน.....)

เวลา	รายการ	ประเภทรายการ	จัดโดย

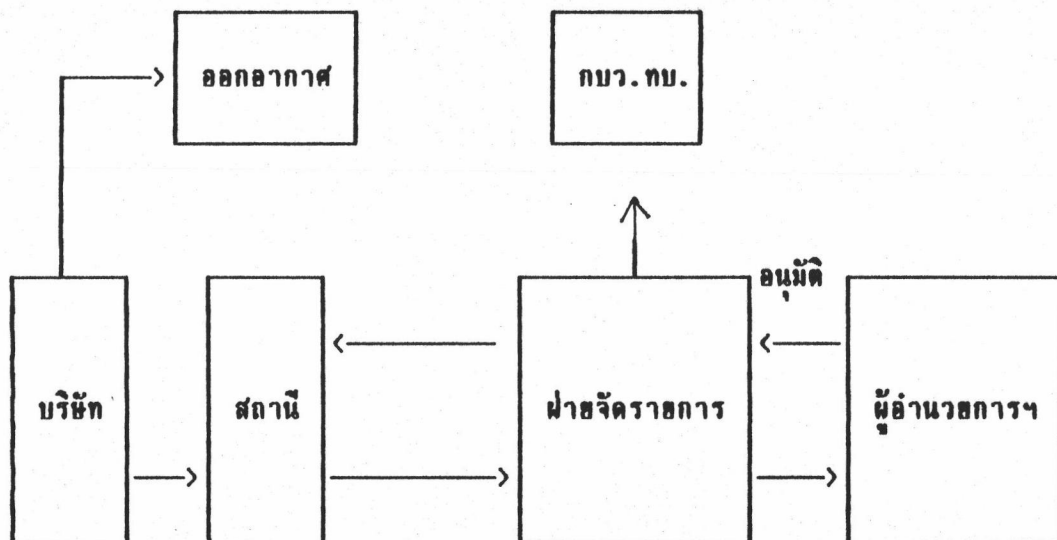
หมายเหตุ รายการกระจายเสียงสถานีฯ แบ่งเป็นภาคต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ ดังนี้

๑. ภาคข่าวความรู้สารคดี   คิดร้อยละ
๒. ภาคบันเทิง   คิดร้อยละ
๓. ภาคโฆษณาสินค้าและบริการธุรกิจ   คิดร้อยละ

ขั้นตอนในการขออนุมัติบรรจรรายการกระจายเสียง

ทั้งแผนผังรายการกระจายเสียงหลัก ผังรายการกระจายเสียงประจำวัน และผังสเปคโตรักษา ซึ่งทั้งหมดนี้บริษัทผู้ซื้อเวลาเป็นผู้กำหนดทำขึ้นเป็นประจำเดือนละ ๑ ครั้ง โดยจะนำเสนอมายังสถานีฯ ภายในวันที่ ๑-๕ ของเดือน ในรูปแบบฟอร์มของแต่ละบริษัทที่ไม่เหมือนกัน ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นายสถานีแต่ละสถานีจะนำมาจัดทำเป็นแผนผังรายการหลัก แผนผังรายการกระจายเสียงประจำวัน แผนผังสเปคโตรักษาที่สถานีฯ ได้กำหนดไว้ เพื่อนำเสนอผู้อำนวยการสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน อนุมัติออกอากาศต่อไป โดยมีขบวนการดังนี้

ขั้นตอนการขออนุมัติบรรจรรายการนั้น บริษัทเอกชนผู้ซื้อเวลาจะเป็นผู้ดำเนินการจัดทำผังรายการกระจายเสียงประจำเดือนมาให้ทั้งหมด เดือนละหนึ่งครั้ง โดยจะเสนอมายังนายสถานีฯ ก่อนวันที่ ๕ ของเดือน ผังรายการกระจายเสียงดังกล่าวนี้ เป็นผังรายการที่ใช้ปฏิบัติงานจริงในการออกอากาศ โดยนายสถานีฯ จะเป็นผู้เซ็นอนุมัติให้ออกอากาศได้ โดยจะมีรูปแบบของแต่ละบริษัท ๖ ไม่เหมือนกัน เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สถานีแต่ละแห่งเท่านั้น

เมื่อนาสถานีได้รับหนังสือรายการจากบริษัทมาแล้ว นาสถานีจะต้องนำมาจัดซื้อส่วน
รายการเสียใหม่ให้ถูกต้องตามเปอร์เซ็นต์ที่กองทัพบกกำหนดไว้ เนื่องจากหนังสือรายการกระจาย
เสียงที่บริษัทจัดทำมาหรือหนังสือรายการกระจายเสียงจริงนั้น ส่วนใหญ่แล้วจะไม่ได้ซื้อส่วนตามที่
กำหนดไว้ จะมีรายการเกินเกินกว่าที่กำหนด บริษัทจะพยายามหลีกเลี่ยงโดยอ้างว่ารายการ
เกินเกินนั้นมีสาระประโยชน์สอดแทรกในรายการทุกรายการ แต่ที่จริงแล้วเป็นเพียงรายการเพลง
ลำดับคำพูดคุย และลำดับสเปคโฆษณาสินค้าเท่านั้น

เมื่อนาสถานีจัดทำแผนผังรายการหลัก และแผนผังรายการกระจายเสียงประจำวัน
เรียบร้อยแล้ว จะเสนอผ่านฝ่ายจัดรายการของสถานีที่อยู่ในคณะกรรมการบริหารไปตามขั้นตอน
จนกระทั่งผู้อำนวยการสถานีอนุมัติให้ออกอากาศได้ ซึ่งกว่าจะได้รับอนุมัติก็กินระยะเวลาในการ
เดินทางเอกสารประมาณ ๒ สัปดาห์ ซึ่งรายการนั้น ๆ ได้ออกอากาศไปแล้ว ส่วนแผนผัง
รายการหลัก ฝ่ายจัดรายการจะเสนอต่อไปยังสำนักงานเลขาธิการกองทัพบก เพื่อเก็บไว้เป็น
หลักฐานต่อไป

สำหรับผู้ที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดผังรายการ
กระจายเสียงดังกล่าว คือ

๑. นาสถานีวิทยกรรมการรักษาคินแดน
๒. ฝ่ายจัดรายการสถานีวิทยุกรรมการรักษาคินแดน

นอกจากการขออนุมัติบรรจุผังรายการกระจายเสียงแล้ว นาสถานีวิทยกรรมการ
รักษาคินแดนและฝ่ายจัดรายการของสถานีฯ ยังต้องมีหน้าที่ในการทำเรื่องขออนุมัติผู้อำนวยการ
สถานีวิทยุกรรมการรักษาคินแดน ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผังรายการกระจายเสียงของสถานีฯ
อีกคือ

- การเปลี่ยนแปลงรายการ
- การเปลี่ยนแปลงผู้จัดรายการ
- การเปลี่ยนแปลงชื่อรายการ
- การขออนุญาตออกอากาศรายการ

จะเห็นได้ว่านิตยสารนี้ จะมีหน้าที่เป็นเพียงผู้ยื่นคำรับทราบอนุมัติแผนผังรายการกระจายเสียงที่บริษัทจัดทำมา รวมทั้งเอกสารที่ขอเปลี่ยนแปลง บรรจุรายการ ถอนรายการ หรือเปลี่ยนแปลงผู้จัดที่บริษัทจะนำมาทั้งหมด แล้วนำเสนอผู้อำนวยการเพื่อทราบอีกครั้งหนึ่งเท่านั้น หากได้มีอำนาจและหน้าที่ตลอดจนบทบาทในการกำหนดการจัดผังรายการกระจายเสียงของสถานีแต่อย่างใดไม่

ส่วนฝ่ายจัดรายการของสถานี มีหน้าที่เป็นเพียงผู้เสนอเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเรือนำให้ผู้อำนวยการทราบเท่านั้น ไม่ได้มีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของกองทัพบกแต่อย่างใด

ดังนั้น ในการกำหนดผังรายการกระจายเสียงของสถานี จึงเป็นเรื่องของบริษัท เอกชนจัดทำมาทั้งหมด

การดำเนินงานด้านการจัดรายการกระจายเสียงของบริษัทผู้ซื้อเวลา

เนื่องจากสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ได้ขายเวลาให้กับบริษัทผู้ซื้อเวลาไปทั้งหมด ดังนั้นในการจัดผังรายการกระจายเสียงของสถานีฯ จึงเป็นเรื่องของบริษัทฯ เป็นผู้จัดทำให้ทั้งหมด สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ภาค เอ.เอ็ม. มีบริษัท เค.ซี.เอส. แอ็ดเวอร์ไทซิงค์ จำกัด เป็นผู้ซื้อเวลาค่าเงินรายการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๐ เป็นต้นมาจนกระทั่งปัจจุบัน ส่วนสำหรับสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ ได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้ซื้อเวลาทุกปี เพื่อให้เข้าใจถึงขั้นตอนในการขายเวลาและการจัดผังรายการของบริษัทผู้ซื้อเวลา จึงขอเสนอประวัติดำเนินงานของบริษัท เค.ซี.เอส. แอ็ดเวอร์ไทซิงค์ จำกัด มาเป็นตัวอย่าง เนื่องจากเป็นบริษัทหลักที่ดำเนินงานนานกว่าบริษัทอื่น ๆ

จากการให้สัมภาษณ์ของ คุณประเสริฐ อโนราช หัวหน้าฝ่ายรายการบริษัท เค.ซี.เอส.ฯ ประจำสถานีวิทยุ กรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม.กรุงเทพฯ ได้ให้รายละเอียดลักษณะการดำเนินงานของบริษัท เค.ซี.เอส. แอ็ดเวอร์ไทซิงค์ จำกัด ดำเนิน

งานในลักษณะเช่าซื้อเวลาจากสถานีทั้งหมด นำมาขายเช่าช่วงต่อกับผู้จัดรายการรายย่อย โดยติดต่อกับหน่วยราชการที่เป็นเจ้าของสถานีฯ ใช้ในนามของบริษัท เค.ซี.เอส.แอดเวอร์ไทซิงค์ จำกัด ส่วนในด้านการค้าเงินงานธุรกิจแบ่งขายเวลาให้กับผู้จัดรายการรายย่อย การติดต่อโฆษณา การวางแผนผังรายการกระจายเสียง การกำหนดโฆษณา เป็นส่วนหนึ่งของบริษัท ในเครือ คือ บริษัท เจ.เอส.โปรดักเกอร์ ที่จะนำเวลาที่ว่างของสถานีฯ ไปเสนอขายแก่ลูกค้า ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ซื้อเวลาเดิมอยู่ก่อนแล้ว โดยอาจจะมีการติดต่อกับบริษัทใหญ่โดยตรง หรือติดต่อผ่านหัวหน้าหน่วยงานของบริษัทที่ประจำอยู่แต่ละสถานีที่บริษัทได้ซื้อเวลาไว้โดยมีอัตราปกติดังนี้

รายการวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ชั่วโมงละ ๒๗,๐๐๐ บาทต่อเดือน

รายการวันเสาร์ หรือวันอาทิตย์ ชั่วโมงละ ๑,๕๐๐ บาท

ขั้นตอนการซื้อขายเวลานั้น เมื่อเวลาของสถานีว่างลงช่วงใดช่วงหนึ่ง หัวหน้าหน่วยของบริษัทที่ประจำแต่ละสถานีจะเสนอขายแก่ผู้ที่เช่าเวลาอยู่ในขณะนั้น เป็นอันดับแรก โดยจะมีค่านายหน้าให้แก่หัวหน้าหน่วยนั้น ๆ และเมื่อทำการตกลงกันเรียบร้อยแล้ว หัวหน้าหน่วยจะทำหนังสือแจ้งให้ฝ่ายจัดรายการของบริษัทได้พิจารณา แล้วทำบรรจुरายการในผังรายการกระจายเสียงต่อไป โดยที่ผู้ซื้อจะต้องทำตามเงื่อนไขดังนี้ คือ

- ต้องทำสัญญาเช่าเวลาล่วงหน้าอย่างน้อย ๓ เดือน
- ต้องจ่ายค่าเช่าเวลาล่วงหน้า ๑ เดือน
- ถ้าจะงดรายการจะต้องแจ้งล่วงหน้า ๑ เดือน

นโยบายหลักของบริษัทฯ คือ พยายามพิจารณาขายเวลาให้แก่ผู้จัดรายการหลายๆ ประเภท เพื่อครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง ด้วยการแบ่งขายเวลารายการละ ๒๕ นาที เพื่อให้มีความหลากหลายมากที่สุด ส่วนในเรื่องการตั้งราคานั้น ปกติแล้วบริษัทจะตั้งราคาโดยดูภาวะการของตลาดเป็นเกณฑ์ แต่สำคัญที่สุดคือค่าสถานีที่บริษัทจะต้องจ่ายให้กับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของความถี่ ถ้าต้องเสียค่าเช่าที่แพง ก็จำเป็นจะต้องมาขายต่อลูกค้าในราคาที่แพงขึ้น

การคัดเลือกรายการ บริษัทฯ จะมีการวางแผนผังรายการมาให้สถานีโดยตรง โดยพยายามให้มีรูปแบบของรายการหลาย ๆ รูปแบบ อาทิ ข่าว รายการเพลง นาฏศิลป์พื้นบ้าน รายการธรรมะ ในอัตราส่วนที่เหมาะสมและที่สำคัญต้องเป็นไปตามนโยบายของสถานีด้วย

แต่ในความเป็นจริงแล้ว บริษัทมิได้มุ่งหมายที่จะเลือกรายการว่ารายการใดจะเหมาะสมกับช่วงเวลา เพียงแต่ว่าเมื่อมีเวลาว่าง หัวหน้าหน่วยที่ประจำอยู่ที่สถานี จะต้องรีบขยาดเวลาที่ว่างนั้นโดยเร็วที่สุด โดยจะขายให้แก่ผู้จัดรายการที่จัดอยู่แล้วเป็นอันดับแรก แล้วจึงจะเสนอขายไปยังแหล่งอื่น ๆ หากผู้จัดรายการเดิมไม่ต้องการซื้อเวลานั้น ในการพิจารณาคุณค่าใหม่นั้น ฝ่ายรายการของบริษัทฯ จะเป็นผู้พิจารณาว่าจะอนุมัติหรือไม่ ต้องดูว่าเคยมีปัญหาด้านการเงินกับสถานีอื่น ๆ หรือไม่

ในการพิจารณาบรรจุรายการนั้น คุณประเสริฐ อโนราช ได้กล่าวว่า บริษัทจะพิจารณาว่าไม่ผิดระเบียบของสถานี ไม่ผิดต่อกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่วางไว้เท่านั้น โดยไม่คำนึงว่าจะเป็นการที่เหมาะสมกับเวลาหรือไม่ และไม่พิจารณาว่าผู้ซื้อเวลาจะมีแนวรูปแบบในการดำเนินรายการอย่างไร คงให้อิสระแก่ผู้จัดรายการอย่างเต็มที่

การกำหนดสัดส่วนของรายการกระจายเสียง

รายการกระจายเสียง หมายถึง เรื่องราวที่เสนอออกอากาศ โดยมีความยาวติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่ง โดยปกติผู้จัดรายการมักจะเสนอรายการไม่เต็มเวลา เช่น รายการ ๑๕ นาที จะกำหนดให้เสนอออกอากาศเพียง ๑๕ นาที ๓๐ วินาที เท่านั้น เพื่อเหลือเวลาให้ผู้ประกาศ ประกาศชื่อสถานี ประกาศเวลา และรายการต่อไปซึ่งจะเรียกเวลาในช่วงนี้ว่า Station Brake

ตามระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๓๕ หมวด ๖ ว่าด้วยการดำเนินรายการ ข้อ ๒๗. ได้กำหนดว่า "สถานีต้องจัดทำแผนผังรายการหลักตามสัดส่วนรายการให้เหมาะสม ทั้งประเภทรายการข่าวสาร สารคดี ความรู้ และหรือบันเทิง รายการเด็กและเยาวชน รายการภาพยนตร์ ตลอดจนรายการประเภทโฆษณาและบริการธุรกิจ

กิจ ตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับอนุมัติและภายในวัตถุประสงค์ตามข้อ ๑๒."

และตามระเบียบกองทัพบก ว่าด้วยวิฤกษ์กระจายเสียงและวิฤกษ์โทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๓๖ หมวดที่ ๓ การดำเนินงานของสถานี ข้อที่ ๒๕. ได้กำหนดไว้ว่า "สถานีจะต้องจัดวางแผนผังรายการหลักตามสัดส่วนรายการให้เหมาะสม ทั้งประเภทรายการข่าว สารคดีความรู้ และหรือบันเทิง รายการเพื่อเด็กและเยาวชน รายการภาพยนตร์ ตลอดจนรายการประเภทโฆษณาและบริการธุรกิจ ตามหลักเกณฑ์ที่ได้รับอนุมัติจาก กบว.ทบ. และภายในวัตถุประสงค์ตามข้อ ๗."

นอกจากนี้ ตามระเบียบกรมการรักษาดินแดน ว่าด้วยการบริหารสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน พศ.๒๕๓๕ หมวดที่ ๖ การเข้าเวลาและการดำเนินรายการ ข้อที่ ๑๕. ได้กำหนดว่า "ผังรายการหลักในการจัดรายการ จะประกอบด้วย

๑๕.๑	รายการข่าว	ไม่ต่ำกว่า	ร้อยละ ๒๐
๑๕.๒	รายการความรู้/สารคดี	ไม่ต่ำกว่า	ร้อยละ ๒๐
๑๕.๓	รายการบันเทิง	ไม่เกิน	ร้อยละ ๔๗
๑๕.๔	โฆษณา	ไม่เกิน	ร้อยละ ๑๓

แผนผังรายการหลักดังกล่าว จะเปลี่ยนแปลงได้ตามนโยบายของคณะกรรมการบริหารสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิฤกษ์โทรทัศน์ กองทัพบก (กบว.ทบ.)"

จากความเป็นจริงที่ได้จากการศึกษาวิจัยพบว่า สัดส่วนของรายการประเภทต่าง ๆ ที่บริษัทเอกชนได้ดำเนินการจัดผังรายการมานั้น มิได้เป็นไปตามที่ระเบียบกองทัพบก (กบว.ทบ.) ที่กำหนดไว้แต่อย่างไรซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สัดส่วนประเภทรายการต่าง ๆ ของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ภาค เอ.เอ็ม.
และภาค เอฟ.เอ็ม. ระหว่าง พ.ศ.๒๔๓๐-๒๔๓๕ รวม ๖ ปี

พ.ศ.๒๔๓๐

ภาค เอ.เอ็ม.		ภาค เอฟ.เอ็ม.	
ประเภทความรู้	ร้อยละ ๒๒	ประเภทความรู้	ร้อยละ ๒๖
ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๒๑	ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๒๗
ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๔๔	ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๓๒
โฆษณา	ร้อยละ ๑๓	โฆษณา	ร้อยละ ๑๕

พ.ศ.๒๔๓๑

ภาค เอ.เอ็ม.		ภาค เอฟ.เอ็ม.	
ประเภทความรู้	ร้อยละ ๒๕	ประเภทความรู้	ร้อยละ ๒๖
ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๒๒	ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๑๗
ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๔๐	ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๕๑
โฆษณา	ร้อยละ ๑๓	โฆษณา	ร้อยละ ๑๓

พ.ศ.๒๔๓๒

ภาค เอ.เอ็ม.		ภาค เอฟ.เอ็ม.	
ประเภทความรู้	ร้อยละ ๑๗	ประเภทความรู้	ร้อยละ ๒๒
ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๒๐	ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๒๑
ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๔๔	ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๓๗
โฆษณา	ร้อยละ ๑๓	โฆษณา	ร้อยละ ๑๓

พ.ศ. ๒๕๓๓

ภาค เอ. เอ็ม.		ภาค เอฟ. เอ็ม.	
ประเภทความรู้	ร้อยละ ๑๙	ประเภทความรู้	ร้อยละ ๙
ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๑๖	ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๑๕
ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๕๙	ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๕๗
โฆษณา	ร้อยละ ๑๖	โฆษณา	ร้อยละ ๒๐

พ.ศ. ๒๕๓๔

ภาค เอ. เอ็ม.		ภาค เอฟ. เอ็ม.	
ประเภทความรู้	ร้อยละ ๑๕	ประเภทความรู้	ร้อยละ ๑๓
ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๑๕	ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๑๕
ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๕๐	ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๕๒
โฆษณา	ร้อยละ ๒๐	โฆษณา	ร้อยละ ๒๐

พ.ศ. ๒๕๓๕

ภาค เอ. เอ็ม.		ภาค เอฟ. เอ็ม.	
ประเภทความรู้	ร้อยละ ๑๗	ประเภทความรู้	ร้อยละ ๑๒
ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๑๖	ประเภทข่าวสาร	ร้อยละ ๑๕
ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๕๖	ประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๕๓
โฆษณา	ร้อยละ ๒๐	โฆษณา	ร้อยละ ๒๐

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมา สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ. เอ็ม. กรุงเทพฯ ได้ขยายเวลาออกอากาศเป็นวันละ ๒๓ ชั่วโมง และภาค เอฟ. เอ็ม. ขยายเวลาออกอากาศเป็นวันละ ๒๕ ชั่วโมง

จากระเบียบต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นนี้เอง สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน จึงจำเป็นต้องดำเนินการกำหนดสัดส่วนของรายการกระจายเสียงของสถานี (Layout) ให้เป็นไปตามระเบียบนั้น ๆ ส่วนปัจจัยที่จะเป็นตัวกำหนดว่า สัดส่วนของรายการประเภทต่าง ๆ จะเป็นเช่นไรนั้น จะได้อธิบายต่อไปในบทที่ ๖

ความแตกต่างของรายการกระจายเสียง สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ภาค เอ. เอ็ม. และภาค เอฟ. เอ็ม.

ตามระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๓๕ และระเบียบกองทัพบกว่าด้วย วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๓๖ ได้ให้คำจำกัดความของ "รายการวิทยุกระจายเสียง" หมายความว่า "ประเภท เนื้อหา และข้อความของรายการที่ส่งวิทยุกระจายเสียงและความหมายถึงการจัดหาใด ๆ ในเรื่องที่จะส่งวิทยุกระจายเสียง"

และจากความแตกต่างด้านระบบการส่งกระจายเสียง จึงทำให้รายการกระจายเสียงที่นำมาออกอากาศทางสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ภาคเอ. เอ็ม. และ เอฟ. เอ็ม. จึงมีความแตกต่างกัน จากการพิจารณาแผนผังรายการกระจายเสียงของทั้ง ๒ ภาค ระหว่าง ปี พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๕ รวมระยะเวลา ๖ ปี สามารถจำแนกประเภทของรายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ในแต่ละภาคออกได้ดังนี้

๑. รายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม.

กรุงเทพฯ จะประกอบด้วย

๑.๑	รายการธรรมะ	ร้อยละ ๑๑
๑.๒	รายการข่าวชาวบ้านและข่าวกีฬา	ร้อยละ ๕
๑.๓	รายการละครวิทยุ	ร้อยละ ๖
๑.๔	รายการข่าวสั้น	ร้อยละ ๖
๑.๕	รายการเพลงลูกทุ่ง	ร้อยละ ๓๗
๑.๖	รายการเพลงไทยสากล	ร้อยละ ๕
๑.๗	รายการศิลปะพื้นบ้าน(นาฏดนตรี หมอลำ โนราห์)	ร้อยละ ๗
๑.๘	รายการถ่ายทอดภาคบังคับ	ร้อยละ ๑๕
๑.๙	การโฆษณาและบริการธุรกิจ	ร้อยละ ๑๓
๑.๑๐	อื่น ๆ	ร้อยละ ๕

จากประเภทของรายการกระจายเสียง สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ภาค เอ.เอ็ม. ตามแผนผังรายการกระจายเสียงนั้น สามารถแยกออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ โดยมีสัดส่วนในการแบ่งประเภทออกได้ดังนี้

-	ภาคบันเทิง	ร้อยละ ๕๙
-	ภาคข่าว	ร้อยละ ๓๐
-	ภาคความรู้และสารประโยชน์	ร้อยละ ๑๗
-	ภาคโฆษณาสินค้าและบริการธุรกิจ	ร้อยละ ๑๓

ตามแผนผังรายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุกระจายเสียงกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ภาค เอ.เอ็ม. ระหว่าง พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๕ จะเห็นได้ว่า รายการที่นำเสนอออกอากาศเป็นประจำทุกวันจันทร์ ถึงวันศุกร์ นั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงรายการน้อยกว่า รายการที่ออกอากาศในวันเสาร์ หรือวันอาทิตย์ สาเหตุเนื่องจาก รายการที่ออกอากาศในวันเสาร์ และวันอาทิตย์นั้น จะถูกรายการโทรทัศน์แย่งผู้ฟังไปจำนวนหนึ่ง ทำให้สปอนเซอร์ผู้อุปถัมภ์รายการ

ไม่ค่อยให้ความสนใจรายการวิทยุกระจายเสียงมาก เหมือนรายการที่ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์

รายการที่ออกอากาศทุกวันจันทร์-ศุกร์ มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ ๑๒ ขณะที่รายการที่ออกอากาศทุกวันเสาร์มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ ๑๓ และรายการที่ออกอากาศทุกวันอาทิตย์มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ ๑๗

และรายการที่ออกอากาศในช่วงเวลา ๑๗.๐๐ น.-๑๘.๐๐ น. จะมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่ารายการที่ออกอากาศในช่วงเวลา ๐๓.๐๐ น.-๑๗.๐๐ น. คือ รายการที่ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ช่วงเวลา ๑๗.๐๐ น.-๑๘.๐๐ น. มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ ๗ และรายการที่ออกอากาศในช่วงเวลา ๐๓.๐๐ น.-๑๗.๐๐ น. มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ ๕

ส่วนรายการที่ออกอากาศทุกวันเสาร์ ช่วงเวลา ๑๗.๐๐ น.-๑๘.๐๐ น. มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ ๑๐ และในช่วงเวลา ๐๓.๐๐ น.-๑๗.๐๐ น. มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ ๓ รายการที่ออกอากาศในวันอาทิตย์ ช่วงเวลา ๑๗.๐๐ น.-๑๘.๐๐ น. มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ ๑๑ ส่วนในช่วงเวลา ๑๗.๐๐ น.-๐๓.๐๐ น. มีการเปลี่ยนแปลงร้อยละ ๗

นอกจากนี้ยังมีบางรายการที่นำเสนอออกอากาศทางสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพฯ ภาค เอ.เอ็ม. ติดต่อกันมานาน คือก่อนปี พ.ศ.๒๕๓๐ เช่น รายการธรรมะสุขใจ รายการข่าวคนข้างคุช ละครคณะเกศทิพย์ รายการข่าวในวงการกีฬา และรายการเพื่อแฟนเพลง เป็นต้น ถึงแม้ว่าจะได้มีการเปลี่ยนแปลงการบริหารสถานีใหม่ จากเดิมคือ พ.อ.สำเนา นาทิ มาเป็นบริษัท เค.ซี.เอส.แอดเวอร์ไทซิ่ง จำกัด รายการดังกล่าวยังคงดำเนินการออกอากาศอยู่ ทั้งนี้เนื่องจากยังมีผู้ติดตามฟังรายการเหล่านี้ยังเป็นจำนวนมาก และสปอนเซอร์ของรายการก็เป็นบริษัทที่ผลิตสินค้าที่เกี่ยวกับเครื่องอุปโภคบริโภค ยารักษาโรค เครื่องสำอาง สำหรับคนระดับกลางใช้ เช่น บริษัทโอสถสภา บริษัทน้ำมันพีทมรกด บริษัทเครื่องสำอางแอดการ์ด เป็นต้น บริษัทผู้อุปถัมภ์รายการเหล่านี้มีความเชื่อถือในฝีมือการดำเนินรายการของนักจัดรายการต่าง ๆ เหล่านี้มานาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ยอดขายสินค้าของ

บริษัทเพิ่มขึ้นหนทางหนึ่ง จึงทำให้รายการเหล่านี้สามารถยื่นหนี้จัดมาได้จนทุกวันนี้

"สำหรับสาเหตุที่ทำให้รายการมีการเปลี่ยนแปลงนั้น เนื่องมาจากบริษัทผู้ซื้อเวลาและบริษัทนายหน้าคนกลาง ได้แบ่งขายเวลาให้แก่ผู้จัดการรายอิสระรายย่อย เพราะบริษัทฯ ไม่มีบุคลากรที่มีคุณสมบัติและความสามารถในการจัดรายการเพียงพอเหมือนกับบริษัทอื่น ๆ เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ ของบริษัท ที่มีต่อพนักงาน จึงทำให้พนักงานบริษัทฯ ลาออกบ่อย ๆ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นเมื่อนักจัดรายการอิสระรายย่อยไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของบริษัท เกี่ยวกับด้านการเงิน คือไม่สามารถจ่ายเงินได้ตามกำหนดที่ทำการตกลงกันได้ หรือไม่สามารถหาสื่อโฆษณาสนับสนุนการจัดรายการของตนเองได้ และเกิดภาวะการขาดทุน ไม่สามารถดำเนินรายการต่อไปได้จึงต้องถอนรายการออก ตามระเบียบของบริษัทฯ นั้น ได้กำหนดไว้ว่า จะต้องจ่ายเงินล่วงหน้าก่อนการออกอากาศทุกเดือน แต่ถ้าหากผู้จัดการมีความจำเป็นต้องขออนุญาต ให้แจ้งให้ตัวแทนบริษัทฯ ที่อยู่ประจำสถานีทราบ บริษัทฯ จะอนุโลมผ่อนผันให้ได้ไม่เกิน ๒ เดือน ถ้าเกินกว่ากำหนดดังกล่าวนี้ก็จะแจ้งให้ถอนรายการทันที" (นายประเสริฐ อินราช. สัมภาษณ์, ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖)

การแยกประเภทรายการต่างๆ ของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม. กรุงเทพฯ

๑. รายการธรรมะ จากการพิจารณาจากผังรายการกระจายเสียงประจำวันของสถานีฯ จะเห็นว่า มีช่วงเวลาการเสนารายการธรรมะเพิ่มมากขึ้น คือ

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ มีรายการ ธรรมะสุขใจ เสนอทุกวันจันทร์-วันศุกร์ ในช่วงเวลา ๐๕.๐๐ น.-๐๕.๕๐ น. วันเสาร์ เวลา ๐๕.๐๐ น.-๐๖.๐๐ น. และ เวลา ๒๒.๓๐-๒๓.๐๐ น. และวันอาทิตย์ เวลา ๐๕.๐๐ น.-๐๕.๐๐ น., ๐๖.๐๕ น.-๐๖.๕๕ น. และ เวลา ๒๒.๐๕ น.-๒๒.๓๐ น. รวมเป็นเวลาในการเสนารายการธรรมะ สัปดาห์ละ ๙ ชั่วโมง ๑๐ นาที

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ มีรายการเกี่ยวกับธรรมะเสนาออกทุกวันจันทร์-วันศุกร์ ดังนี้ รายการธรรมะสุขใจ เวลา ๐๓.๑๕ น.-๐๕.๑๕ น. และเวลา ๑๙.๓๐ น.-๒๐.๐๐ น. และรายการธรรมะจากศูนย์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ในเวลา ๒๑.๐๕ น.-๒๑.๓๐ น. ในวัน

เสาร์ มีรายการ พุทธโศภานา เวลา ๐๓.๑๕ น.-๐๖.๔๕ น. และรายการธรรมะสุขใจ เวลา ๑๗.๐๕ น.-๑๗.๐๐ น. และเวลา ๒๐.๓๐ น.-๒๑.๐๐ น. และวันอาทิตย์มีรายการ พุทธโศภานา เวลา ๐๓.๑๕ น.-๐๖.๔๕ น. และรายการธรรมะสุขใจ เวลา ๑๗.๐๕ น.-๑๗.๐๐ น. รวมเป็นเวลาในการเสนอรายการธรรมะสี่ปีค่าละ ๑๓ ชั่วโมง ๑๕ นาที เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.๒๕๓๐ ๘ ชั่วโมง ๕ นาที

สาเหตุที่มีการบรรจุรายการธรรมะเพิ่มมากขึ้นนั้นมาจาก

๑. จากนโยบายของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดนในอดีต ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นต้น มาสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน เป็นสถานีวิทยุ แห่งแรกที่ได้นำเอารายการธรรมะมาเผยแพร่ออกอากาศในรูปแบบที่แตกต่างจากการแสดงธรรมะธรรมดา เช่น นำเอา การตอบปัญหาธรรมะมาออกอากาศการแสดงธรรมะแบบปฎิภาวนาวิเศษ เป็นต้น ซึ่งในตอนแรกนั้นได้คำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษาวิชาทหาร นักเรียน นิสิต นักศึกษา เพื่อเป็นการปลูกฝังเยาวชนเหล่านั้นให้เป็นคนดีและได้มีโอกาสใกล้ชิดศาสนามากยิ่งขึ้น แต่ต่อมาปรากฏว่าได้รับความสนใจจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนผู้สูงอายุ และผู้ใหญ่มากขึ้นจากเวลาเดิมที่เคยเสนอรายการธรรมะในเวลา ๐๗.๐๐ น. เลื่อนขึ้นมาเสนอช่วง ๐๓.๐๐ น. ถึง ๐๖.๐๐ น. เนื่องจากเห็นว่า กลุ่มเป้าหมายนี้เป็นผู้ที่ตื่นแต่เช้า และเป็นกลุ่มผู้ฟังที่ติดตามฟังรายการธรรมะของสถานีมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังได้ทำการชักชวนญาติสนิทมิตรสหายให้มาฟังรายการธรรมะทาง สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม.กรุงเทพฯ มากขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้รายการธรรมะนี้เป็นที่แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับอย่างมาก และพระภิกษุที่เคยมาแสดงธรรมทางสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดนในอดีต ปัจจุบันได้รับสมณศักดิ์ไปแล้วหลายองค์

๒. ในระยะแรก ๆ ของการเสนอรายการธรรมะ สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ไม่ได้คิดค่าเวลาออกอากาศ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมนโยบายเผยแพร่ศาสนา แต่ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานมาเป็นระบบให้เหมาะเวลาออกอากาศกับบริษัทฯ ไปดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๐ เป็นต้นมา การดำเนินงานบริหารสถานีจึงเป็นไปในลักษณะธุรกิจการค้าเพิ่มมากขึ้น ทุกเวลามีค่า บริษัทผู้เหมาเวลาจึงได้คิดค่าเช่าเวลาออกอากาศเช่นเดียวกับรายการอื่น ๆ และคิดในอัตราเดียวกัน สำหรับค่าเวลาที่ผู้จัดรายการธรรมะนำมาจ่าย

ไว้ที่นั้น ได้มาจากการที่มีจิตศรัทธาบริจาคให้แก่มูลนิธิ เช่น ราชการพุทธทศภาวนา จัดโดย พระจารุบุณฑริก กวีโร นั้น ได้มาจากมูลนิธิพุทธทศภาวนา จากปัจจัยที่มีจิตศรัทธาบริจาคให้ และจากการมีจิตศรัทธาของบรรดาญาติโยมนี่เองทำให้ราชการธรรมะ ได้ขยายเวลาออก อากาศเพิ่มมากขึ้นดังกล่าว และประการสำคัญอีกประการหนึ่งคือ ราชการธรรมะนี้จะไม่มีปัญหา ด้านการชำระเงินค่าเวลาและหากเมื่อมีเวลาว่างลงเมื่อไร บริษัทฯ ก็จะได้ติดต่อไปยังมูลนิธิ ต่าง ๆ ให้มาจัดราชการธรรมะเป็นอันดับแรก

๓. คุณ ประเสริฐ อินทรราช ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ บรรจุราชการธรรมะเพิ่มขึ้นว่า เนื่องจากราชการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดนนั้น ส่วน ใหญ่แล้วจะเป็นราชการภาคบันเทิง ซึ่งตามระเบียบ กกช. และ กบว.ทบ. กำหนดไว้ว่า จะต้องให้มีราชการสาระความรู้ในสัดส่วนที่พอเหมาะ โดยเฉพาะ กบว.ทบ. ได้กำหนดให้ สถานีวิทยุในเครือกองทัพบกจะต้องมีสัดส่วนการเสนอรายการข่าว และสาระประโยชน์ความรู้ ร้อยละ ๕๐ และราชการบันเทิงและโฆษณาร้อยละ ๖๐ ดังนั้นสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน จึงได้สนับสนุนให้มีราชการธรรมะเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มสัดส่วนของราชการประเภทสาระ ความรู้ให้มากขึ้นและนอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้แพร่หลายมากขึ้น

๔. ราชการเพลง ราชการเพลงที่นำเสนอออกอากาศที่สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม.กรุงเทพฯ นั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นราชการเพลงลูกทุ่งมากกว่าราชการ เพลงลูกกรุง เนื่องจากผู้ที่ฟังรายการวิทยุ ระบบ เอ.เอ็ม.นั้น ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ฟังที่อยู่ใน ระดับกลางลงไป อาชีพของผู้ฟังส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ที่ใช้แรงงานต่าง ๆ แม่บ้านและ เกษตรกรเพราะรัศมีการส่งกระจายเสียงสามารถส่งไปได้ไกล และราคาเครื่องรับถูกจากกลุ่ม เป้าหมายดังกล่าวนี้เอง ราชการเพลงส่วนใหญ่จึงเป็นราชการเพลงลูกทุ่ง เช่น ราชการ เพื่อนแฟนเพลง โดย คุณภมร อินทชัย ราชการลูกทุ่งเสียงแคน โดย คุณชาติ เพ็ชรสุรินทร์ ราชการลูกทุ่งท้อปฮิต โดย คุณจิต ใจเย็น และคณะ เป็นต้น เกี่ยวกับราชการเพลงลูกทุ่งเหล่านี้ คุณ ชำนาญ ตะเคียนศึก หรือภมร อินทชัย ได้ให้รายละเอียดว่า เป็นรายการที่จัดติดต่อกันมา หลายปีแล้ว เนื่องจากผู้จัดรายการมีลีลาการจัดรายการที่เป็นกันเองกับผู้ฟังใช้ภาษาพูดที่ง่าย ๆ ฟังแล้วเหมือนเป็นเพื่อนสนิทและญาติพี่น้อง สามารถดึงผู้ฟังมาจัดตั้งเป็นกลุ่ม "แฟนคลับ" ได้

ผู้จัดรายการบางคนสามารถรวมตัวกันได้เนื่องจากจัดรายการประเภทคล้ายคลึงกัน และมีกลุ่มผู้ฟังกลุ่มเดียวกัน บางครั้งมีการจัดสังสรรค์กลุ่ม "แฟนคลับ" โดยขออนุญาตใช้สถานที่ของสถานีเป็นที่จัดงาน มีการแจกรูปภาพ แจกของขวัญของรางวัล มีการจัดทัศนาวางนำเที่ยว ตลอดจนมีการทำบุญกุศลทอดผ้าป่าทอดกฐินร่วมกัน จึงทำให้กลุ่มผู้ฟังกลุ่มนี้ติดตามฟังรายการของผู้จัดรายการเหล่านี้อยู่ตลอดเวลา และมีการชักชวนเพื่อน ๆ มาฟังเพิ่มมากขึ้น สำหรับสินค้าที่เป็นผู้อุปถัมภ์รายการประเภทนี้ จะเป็นสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องสำอาง ฮาวิกาไรด์ ที่ราคาไม่สูงนัก พอที่ผู้ฟังกลุ่มนี้จะซื้อหามาใช้ได้ นอกจากนี้ยังเปิดโอกาสให้ผู้ฟังเขียนจดหมายมาขอเพลง โทรศัพท์มาร่วมรายการ ตลอดจนมีการเรียกขึ้นส่วนผลิตภัณฑ์ เพื่อแจกสิ่งของรางวัลต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งก็มีปัญหาเกี่ยวกับสถานีฯ เนื่องจากเป็นการจัดให้มีการเสียดังซึ่งตามกฎหมายอนุญาตว่าด้วยการพนันแล้ว เข้าข่ายการพนันประเภท ๒ ซึ่งต้องได้รับอนุญาตจากสถานีตำรวจท้องที่เสียก่อนจึงจะทำการชิงโชคได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ส่วนใหญ่มิได้ดำเนินการให้ถูกต้องดังกล่าว

๓. รายการละครวิทยุ จากแผนผังรายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม.กรุงเทพฯ นั้น ได้ลดจำนวนเวลาออกอากาศลง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๐ และ พ.ศ.๒๕๓๕ จะเห็นได้ว่าในปี พ.ศ.๒๕๓๐ มีละครคณะเกศทิพย์ ออกอากาศในวันจันทร์-วันศุกร์ ๓ ช่วงเวลาดังกล่าวคือ เวลา ๐๙.๐๕ น.-๐๙.๓๐ น., ๐๙.๓๐ น.-๑๐.๐๐ น. และเวลา ๑๑.๐๕ น.-๑๑.๓๐ น. ส่วนในวันเสาร์นั้น จะมีช่วงเวลาที่ออกอากาศ ๕ ช่วงเวลาดังกล่าวคือ เวลา ๐๗.๐๐ น.-๐๗.๓๐ น., ๐๗.๓๕ น.-๐๘.๓๐ น., ๐๘.๓๕ น.-๑๐.๓๐ น., ๑๐.๓๕ น.-๑๑.๓๐ น. และเวลา ๑๑.๓๕ น.-๑๒.๓๐ น. แต่ในปี พ.ศ.๒๕๓๕ เวลาออกอากาศละครคณะเกศทิพย์ วันจันทร์-วันศุกร์ ลดลงเหลือเพียง ๒ ช่วง คือ เวลา ๐๙.๓๕ น.-๑๐.๐๐ น. และเวลา ๑๑.๐๕ น.-๑๑.๓๐ น. ส่วนในวันเสาร์นั้นยังคงเวลาเช่นเดิม

จากการให้สัมภาษณ์ของ คุณ กัลยา กิตพงษ์ เจ้าของละครคณะเกศทิพย์ชี้แจงว่า ละครคณะเกศทิพย์นี้ ได้ออกอากาศทางสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม.มานานเป็นเวลายาวนาน ๒๐ ปีแล้ว ตั้งแต่ยังใช้ชื่อว่า สถานีวิทยุ รด.ภาคพิเศษและยังคงเป็นคณะละคร

วิทยุที่ออกอากาศที่สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดนเพียงคณะเดียวที่เหลืออยู่ในขณะนี้เท่านั้นละครที่ออกอากาศนั้น มีทั้งเนื้อหาที่เป็นละครชีวิต บ๊วยและตลก สลับสับเปลี่ยนกันไป การที่เวลาออกอากาศรายการละครวิทยุลดลงไปนั้น เนื่องจากปัจจุบันมีปัญหาด้านผู้อุปถัมภ์รายการซึ่งไม่เหมือนกับสมัยก่อนที่ผู้จัดไม่จำเป็นต้องออกไปวิ่งหาผู้อุปถัมภ์รายการแต่อย่างใด แต่โฆษณาจะเป็นผู้วิ่งเข้ามาให้ทำการผลิตละครให้บริษัท จนไม่สามารถรับได้ไม่หมด เนื่องจากผลิตให้ได้ทันต่อความต้องการของผู้อุปถัมภ์รายการ เพราะในการผลิตละครวิทยุนี้ไม่ใช่เรื่องง่าย เหมือนการจัดรายการอื่น ๆ เนื่องจากต้องมีการสรรหาข้อมูล สรรหาบุคคลที่มีความสามารถในด้านการแสดงออกทางน้ำเสียงที่ทำให้ผู้ฟังเกิดภาพพจน์ และอารมณ์คล้อยตามได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้มีพรสวรรค์พอสมควร และมีความสามารถในการอ่านออกเสียงภาษาไทยได้ถูกต้องตามอักขระที่ชัดเจน และต้นทุนในการผลิตละครแต่ละตอนก็เพิ่มขึ้นมากกว่าแต่ก่อน ปัจจุบันการรับโฆษณารายการของละครคณะเกศทิพย์จะรับมาในลักษณะสปอตโฆษณาหลาย ๆ สินค้า เช่นเดียวกับรายการเพลง เนื่องจากต้องมีการแข่งขันสูงกับรายการเพลงเหล่านั้น เพราะรายการเพลงต่าง ๆ สามารถรับสปอตโฆษณาได้ในราคาที่ถูกลงกว่าเนื่องจากมีการรับคิวเพลงแต่เดิมนั้นผู้อุปถัมภ์รายการของรายการละครวิทยุ จะเป็นสินค้าเพียงตัวเดียวเป็นผู้อุปถัมภ์รายการหลักของบริษัทเดียว โดยจะเป็นผู้ซื้อเวลาให้และให้ค่าแสดงรวมกันด้วย ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าประเภทยารักษาโรค และเป็นผู้อุปถัมภ์รายการรายเก่า ๆ ที่อุปถัมภ์รายการติดต่อกันมานานแล้ว แต่อย่างไรก็ตามละครวิทยุ ก็ยังคงมีกลุ่มผู้ฟังที่ส่วนใหญ่มีอาชีพ เป็นผู้ใช้แรงงาน แม่บ้านและเกษตรกร ที่ยังคงนิยมฟังอยู่ ซึ่งผู้จัดวัดผลจากจดหมายที่มาจากผู้ฟังมีมาถึงสี่ฉบับหลายร้อยฉบับที่ให้คำแนะนำติชม

ดังนั้นละครวิทยุจึงนับว่าเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่สามารถเข้าถึงผู้ฟังได้อย่างมากประเภทหนึ่ง โดยสามารถสอดแทรกสาระความรู้ลงไปได้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย การรักษาสิ่งแวดล้อม ศิลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติได้เป็นอย่างดี และช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเสนอละครวิทยุก็คือช่วงเวลา ๐๗.๐๐ น.-๑๑.๐๐ น. เป็นช่วงเวลาที่แม่บ้านผู้ใช้แรงงาน และเกษตรกร สามารถฟังไปพร้อม ๆ กันทำงานไปด้วยได้

๕. รายการศิลปะพื้นบ้าน ได้แก่ นาฏคนตรี หมอลำและโนราห์ สถานีวิทยุ

กรมการรักษาดินแดน ในยุคแรก ระหว่างปี พ.ศ.๒๔๘๕-๒๔๙๗ ได้จัดให้มีการถ่ายทอดสดการ
แสดงนาฏดนตรี หมอลำและมโนราห์ ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้ฟังเป็นจำนวนมาก ต่อมาได้มี
การพัฒนาปรับปรุงเป็นการใช้บันทึกเทปออกอากาศแทนการแสดงสดดังกล่าว ซึ่งยังเป็นรายการ
ที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟังวิทยุระบบ เอ.เอ็ม. ในปัจจุบันนี้

๕. รายการข่าว ได้แก่ ข่าวสั้นประจำชั่วโมง ข่าวชาวบ้าน และข่าวกีฬา นับว่า
เป็นหัวใจของสถานีที่ต้องการเผยแพร่ข่าวสารไปยังผู้ฟัง ให้ได้มากที่สุดและรวดเร็วที่สุดกว่า
สื่อประเภทอื่น ๆ โดยที่ผู้รับไม่ถูกจำกัดโดยการศึกษา เพศ วัย และอาชีพ ดังนั้นสถานีวิทยุ
กรมการรักษาดินแดน จึงมีนโยบายหลักให้มีการเสนอข่าวสั้นทุกต้นชั่วโมง โดยแหล่งข่าวได้มา
จาก สำนักข่าวไทยและส่วนผลิตรายการและข่าว กองทัพบก "รายการข่าวชาวบ้าน คือ
รายการข่าวคนข้างคู ขัดโคขี้ คุณบรรจง วิเชียร และข่าวกีฬา ขัดโคขี้ คุณสมบูรณ์
สวยสำอางค์นั้น เป็นรายการที่จัดมานานนับ ๑๐ ปีมาแล้ว และยังคงเป็นรายการที่ได้รับความนิยม
จากผู้ฟังและผู้อุปถัมภ์รายการ จึงทำให้รายการทั้ง ๒ นี้ยังคงอยู่ในผังการจัดรายการ
กระจายเสียงของสถานีฯ อยู่ ถึงแม้ว่าบริษัทผู้เช่าเวลาจะทำการขึ้นเวลาดำเนินการเข้ามา
หลายครั้งแล้วก็ตาม" (คุณ สมบูรณ์ สวยสำอางค์ , สัมภาษณ์, ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๕)

๖. รายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. กทม.

เนื่องจากคุณสมบัติด้านเทคนิคของระบบการส่งกระจายเสียงของ ภาค เอฟ.เอ็ม.
ทำให้กลุ่มผู้ฟังวิทยุ เอฟ.เอ็ม. มีความแตกต่างไปจากกลุ่มที่ฟังวิทยุระบบ เอ.เอ็ม. ประกอบ
กับผู้บังคับบัญชาที่มีความสนใจสถานีวิทยุ เอฟ.เอ็ม.มากกว่า เอ.เอ็ม. โดยเห็นว่า วิทยุ
เอฟ.เอ็ม. นั้นกลุ่มผู้ฟังเป้าหมาย ได้แก่ คนที่อยู่ในเมืองเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพที่สูงกว่าผู้ที่ฟัง
วิทยุ เอ.เอ็ม. เช่น ข้าราชการ พ่อค้านักธุรกิจ นักการธนาคาร พนักงานบริษัทร้านค้า
นักเรียนนิสิตนักศึกษา ตลอดจนนักศึกษาวิชาทหาร ดังนั้นในทุกปีเมื่อหมดสัญญาเช่าเวลาคือใน
เดือนมีนาคมของทุกปี จึงมีการเปลี่ยนแปลงบริษัทผู้เช่าเวลาโดยตลอด ไม่เหมือนกับภาค
เอ.เอ็ม. ที่ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๕ ยังคงเป็นบริษัท เค.ซี.เอส. แอ็ดเวอร์ไทซิงค์
ดังนั้นก่อนที่จะกล่าวถึงรายละเอียดของรายการกระจายเสียงวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค

เอฟ.เอ็ม.กรุงเทพฯ จึงขอกล่าวถึงบริษัทต่าง ๆ ที่เข้ามาเช่าเวลาดำเนินรายการในแต่ละปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๕ ตามลำดับ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้รายการในแต่ละปีมีการเปลี่ยนแปลงไม่เหมือนกัน ดังนี้

๑. ปี พ.ศ.๒๕๓๐ ดำเนินการโดยบริษัท ทรีเลียน ประเภทของรายการยังมีความหลากหลายอยู่ เนื่องจากบริษัทยังคงรับนโยบายจากหัวหน้าสถานีฯ คนเดิม จึงขายต่อไปยังผู้จัดรายการย่อย แต่ส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นรายการบันเทิงประเภทรายการเพลง

๒. ปี พ.ศ.๒๕๓๑ ได้ให้ ๒ บริษัทเหมาเวลาดำเนินการโดยแบ่งห้วงเวลาออกเป็น ๒ ห้วง คือ เวลา ๐๗.๐๐น.-๑๒.๐๐ น. ดำเนินการโดยบริษัทไนท์ โปรโมชัน ซึ่งเป็นบริษัทแรกที่นำระบบการจัดแบบ ดี.เจ. เข้ามาใช้ในสถานีวิทยุ รด.เอฟ.เอ็ม.กรุงเทพฯ ส่วนห้วงเวลา ๑๒.๐๐ น.-๐๗.๐๐ น. ดำเนินรายการโดย บริษัท เค.ซี.เอส.แอดเวอร์ไทซิงค์ จำกัด แต่ก็ยังมีบางรายการที่สถานีฯ เป็นผู้ดำเนินรายการเอง เช่น รายการเหตุการณ์บ้านเมือง โดย คุณพิชัย วาสนาส่ง รายการเพลงไพเราะประกอบข่าวกีฬา จัดโดยเจ้าหน้าที่สถานี เป็นต้น เนื่องมาจากนโยบายผู้บังคับบัญชาระดับสูงของสถานีฯ

๓. ปี พ.ศ.๒๕๓๒ บริษัทไนท์โปรโมชัน ได้รับเหมาดำเนินการเช่าเวลาของสถานีฯทั้งหมด และได้แบ่งขายเวลาให้กับผู้จัดรายการอิสระบางช่วงเวลา เช่น รายการข่าวกีฬา จัดโดย ออคูลัสเดซ สุจริตกุล แต่รายการส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นรายการบันเทิง โดยมุ่งเป้าหมายคือกลุ่มวัยรุ่น

๔. ปี พ.ศ.๒๕๓๓ ดำเนินการโดยกรมการรักษาดินแดนเอง โดยทำการแบ่งขายเวลาเป็นช่วง ๆ ให้กับบริษัทผู้ซื้อเวลาหลาย ๆ บริษัท เพื่อให้เกิดความหลากหลายในด้านการจัดรายการ ได้แก่ บริษัททวายสตูดิโอ บริษัท ๗๗ สตูดิโอ บริษัท ๑๐๗ สตูดิโอ บริษัทบานชื่น บริษัทอดิสร บริษัทอูไรรัตน์ ทีมงานหมึกสีม่วง ทีมงานคอลัมน์คดีโอกรูป และบริษัทแมชชีป ตลอดจนนักจัดรายการอิสระที่เป็นเจ้าหน้าที่ของสถานี และบุคคลภายนอก ได้แก่ คุณสุวรรณา เนติธรรม คุณออคูลัสเดซ สุจริตกุล คุณชวัล เฟื่องอารมณ์ คุณบุษบาบรรณ และคุณทงศักดิ์

นาคพงศ์ เป็นต้น ช่วงปี พ.ศ.๒๕๓๓ นี้เป็นช่วงระยะเวลาที่สถานีวิทยกรรมการรักษาดินแดน ได้มีพัฒนาขึ้นหลังจากที่ได้ตกต่ำมาระยะหนึ่ง เมื่อมีการเปลี่ยนการบริหารงานสถานีนี้นี้เนื่องจากได้ มีผู้บังคับบัญชาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิทยุกระจายเสียง เข้ามาบริหาร คือ พลตรี สุทธานาค คำดี (ยศในขณะนั้น) รองเจ้ากรมการรักษาดินแดนได้เข้ามาบริหารกิจการสถานีวิทย กรรมการรักษาดินแดน มีการปรับปรุงกิจการของสถานี โดยสถานีเป็นผู้จัดผังรายการกระจาย เสียงเอง มอบให้ฝ่ายจัดรายการเป็นผู้ดำเนินการ และเริ่มให้ผู้ที่มียุทธศาสตร์อยู่ในฝ่ายต่าง ๆ ของสถานีวิทยกรรมการรักษาดินแดน ได้ทำหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้งจริง ๆ มีการเพิ่มบุคลากรที่เป็น ข้าราชการทหารเข้าปฏิบัติหน้าที่ในสถานีฯ ในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ควบคุมเสียง เจ้าหน้าที่ ผู้ประกาศ ฯลฯ และจัดให้มีการอบรมข้าราชการทหารเพื่อสำรองไว้กรณีที่จะดำเนินการเองทั้งหมดในอนาคต แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งว่า ท่านมีโอกาสเข้ามาบริหารสถานีวิทย กรรมการรักษาดินแดนเพียง ๑ ปีเท่านั้น ต้องย้ายไปบริหารราชการในตำแหน่งที่สูงขึ้น

๕. ปี พ.ศ.๒๕๓๘ สถานีวิทยกรรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม.กรุงเทพฯ ได้ กลับเข้ามาสู่ระบบเดิมเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารใหม่ จึงให้บริษัท เอ.โทมส์ มีเดีย ดำเนินการเหมาเวลาไปทั้งหมด แต่บริษัทได้นำมาแบ่งขายให้กับผู้จัดรายย่อย ๆ เช่น หมิกสีม่วง คีสมี่เดีย เป็นต้น ส่วนการจัดรายการนั้น บริษัทฯ ได้นำเอาทีมงานของตนเองเข้ามา จะเป็นการจัดรายการระบบ ดี.เจ.ทั้งสิ้น เนื่องจากบริษัท เอ.โทมส์ มีเดีย นี้เป็นบริษัท ในเครือบริษัท แกรมมี่ฯ จึงมีเพลงส่วนใหญ่เป็นของบริษัทแกรมมี่ รูปแบบรายการเปลี่ยนแปลง ไปจากเดิม คือมีการนำเกมส์มาเล่นกับผู้ฟัง เพื่อเก็บคะแนนสะสมชิงรางวัลใหญ่ มีการเชิญ นักร้องชื่อดังที่กำลังออกอัลบั้มดีเพลงมาสัมภาษณ์ออกอากาศสด ๆ ในห้องส่ง ซึ่งกลุ่มผู้ฟังจะเป็น วัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่ และประชาชนทั่วไป

๖. ปี พ.ศ.๒๕๓๕ ดำเนินการโดยบริษัท มูฟวี่งชาร์ด จำกัด บริษัทในเครือบริษัท สินวัตร ได้จัดทีมงานมาดำเนินการจัดรายการทั้งหมดมีการแบ่งขายเวลาในรอบดึกบ้างเล็กน้อย โดยมีนโยบายที่จะดึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นวัยรุ่นโดยเฉพาะ วิธีการดำเนินรายการก็คล้ายคลึง กับบริษัท เอ.โทมส์ มีเดีย คือมีการเล่นเกม ทายปัญหา นอกจากนี้ยังเอาแนวความคิดในการแนะนำตัวของผู้ฟังที่โทรศัพท์ เข้ามาในรายการเพื่อหางานทำ ปรากฏว่าก็ได้รับความสนใจ

จากบริษัทร้านค้าหลายแห่งที่ฟังรายการรับเข้าทำงานหลายคน และจัดให้มีการประกวดการจัดรายการวิทยุแนวสร้างสรรค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยนิสิตนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ๑๕ แห่ง โดยใช้ชื่อโครงการว่า "ยัง ราดิโอ ทราเรชั่น" ซึ่งเป็นการสร้างมิติใหม่ให้กับวงการกระจายเสียง โดยเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มาแสดงออกซึ่งความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง (คุณ พัชรี เวทย์พงษ์ , สัมภาษณ์, ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๖)

เนื่องจากรายการกระจายเสียงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ในกรุงเทพฯ ปัจจุบันมีการแข่งขันกันอย่างมาก ตลอดจนการเหมาเวลาสถานีวิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม. จะมีราคาที่สูงกว่าระบบ เอ.เอ็ม. เป็นอย่างมาก ทำให้ต้องมีการแข่งขันในด้านรายการอย่างมาก เกี่ยวกับเรื่องนี้ คุณ สุวรรณา เนติธรรม เจ้าหน้าที่ผู้ประกาศและฝ่ายรายการสถานีวิทยุ กรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. ได้ชี้แจงว่า จากการพิจารณาจากแผนผังรายการกระจายเสียงของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๓๐-๒๕๓๕ จะเห็นได้ว่าจะเป็นรายการเพลงถึงร้อยละ ๘๗ เนื่องจากคุณสมบัติทางเทคนิคของระบบ เอฟ.เอ็ม. ที่ให้เสียงดนตรีที่ไพเราะและเสียงคมชัด และปัจจัยทางด้านธุรกิจเทปเพลงเข้ามา ทำให้บริษัทผู้เหมาเวลา และนักจัดรายการอิสระจำเป็นต้องรับคิวเพลงเข้ามาเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดรายการของตน และเป็นรายการที่ไม่ต้องมีการลงทุนและเตรียมการมากเหมือนการจัดรายการละครวิทยุหรือรายการสารคดี เพียงแต่ผู้จัดนั้นใช้เทคนิค ความสามารถเฉพาะตัว วิธีการนำเสนอรายการที่แปลกใหม่เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ฟัง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะดึงกลุ่มวัยรุ่น เพราะเป็นกลุ่มที่มีความต้องการในการฟังเพลงมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทำให้สามารถขายสินค้าคือเทปเพลงได้ ดังนั้นในช่วงระยะปี พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๕ รายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ จึงเป็นรายการเพลงเพื่อกลุ่มวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่

แต่ในปัจจุบัน คือ พ.ศ.๒๕๓๖ รูปแบบของรายการกระจายเสียงสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ ได้เปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิง นับตั้งแต่ ๑ เม.ย. ๓๖ เป็นต้นมา เมื่อมีการทำสัญญาเหมาเวลากับบริษัท พี.เค. สุรินทร์ บริษัทในเครือบริษัท มีเดียพลัสได้ร่วมกับบริษัท เดอะ เนชั่น ทำให้สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม.

กรุงเทพฯ ได้เปลี่ยนจากสถานีเพลงเพื่อความบันเทิง มาเป็นสถานีเพื่อข่าวสารและสาระความรู้ โดยใช้สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ เป็นแม่ข่ายถ่ายทอดรายการ ผ่านดาวเทียมไปยังสถานีอื่น ๆ ระบบ Network ที่บริษัทได้เหมาเวลาไว้ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค คือที่ กาญจนบุรี สุโขทัย ปราจีนบุรี สุรินทร์ และอุบล จากผังรายการกระจายเสียงที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่นี้ พบว่า เป็นรายการข่าวสารและสาระความรู้กว่า ๗๐ % เช่น รายการซีอาร์ไอข่าว จัดโดย คุณสุคนธ์ ซีอาร์ไอ เก็บตกจากเนชั่น โดย คุณสุกฤษีชัย หย่อง รายงานและวิเคราะห์ตลาดหุ้น อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เป็นต้น ส่วนรายการบันเทิงนั้นก็ได้ไม่ได้มุ่งที่กลุ่มวัยรุ่น แต่เป็นกลุ่มผู้ฟังที่ทำงานแล้ว ผู้จัดเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีเป็นพิเศษ เช่น รายการลูกทุ่งปริทัศน์ จัดโดย คุณเจนภพ จบกระบวนวรรณ รายการ Memory Rock Classic จัดโดย คุณอนันต์ ลือประดิษฐ์ เป็นต้น

การเข้ามาดำเนินงานของบริษัท พี.เค.สุรินทร์ นั้น ทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สถานีฯ เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ควบคุมเสียง และเจ้าหน้าที่ผู้ประกาศ เนื่องจากรายการทุกรายการนั้น จะถูกผลิตและส่งกระจายเสียงมาจากห้องส่งของบริษัท เดอะเนชั่น ที่บางนา แล้วถ่ายทอดผ่านดาวเทียมมายังสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ เพื่อเป็นแม่ข่ายไปยังสถานีต่างๆ ที่บริษัทฯ ได้เหมาเวลาไว้เจ้าหน้าที่ของสถานีมีหน้าที่เพียงควบคุมดูแลและรับ-ส่งสัญญาณ การตัดเข้ารายการภาคบังคับเท่านั้น ซึ่งยังไม่แน่ชัดว่าวิธีการดำเนินงานดังกล่าวจะมีผลดีต่อสถานีฯ หรือไม่ เพราะเจ้าหน้าที่สถานีฯ ไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับผู้จัดรายการโดยตรง การประสานงานก็เป็นเพียงติดต่อกันทางโทรศัพท์กับฝ่ายบริหารของบริษัทเท่านั้น ตลอดจนการควบคุมรายการให้เป็นไปตามระเบียบและนโยบายก็เป็นไปได้ยาก เพราะรายการทุกรายการเป็นรายการสด และมีการให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็น (พันโท สุนทร สุนทรกุล ณ ชลบุรี , สัมภาษณ์, ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๕)

สำหรับรายการข่าวที่เสนอทางสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ ช่วงระยะเวลา ๒๕๓๐-๒๕๓๕ นั้น จะเป็นข่าวสั้นประจำชั่วโมง ซึ่งแหล่งที่มาของข่าวก็เช่นเดียวกับสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ คือ จากสำนักข่าวไทย และส่วนผลิตรายการและข่าวกองทัพบก แต่หลังจากเหตุการณ์คณะ รสช. ยึดอำนาจ

การปกครอง เป็นต้นมา เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ของกองทัพบกในทางการเสนอข่าวสารทาง
สื่อวิทยุกระจายเสียงในเครื่องกองทัพบกให้ดีขึ้น กองทัพบกได้สั่งการให้สถานีในเครื่องกองทัพบก
ทุกสถานีทำการถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุ พล.๑ รอ. วันละ ๓ ครั้ง ในช่วงเวลา ๑๑.๐๐ น.,
๑๕.๐๐ น. และ ๑๖.๐๐ น. ตั้งแต่วันที่ ๒๖ ก.พ. ๓๕ เป็นต้นมา เพื่อให้ประชาชนได้รับ
ข่าวสารเกี่ยวกับกองทัพบกที่ถูกต้อง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ต่อมาเมื่อสถานการณ์ได้
คลี่คลายลงได้ลดเวลาการถ่ายทอดข่าวดังกล่าวเหลือวันละ ๒ ครั้ง คือ ในช่วงเวลา ๑๑.๐๐ น.
และ ๑๖.๐๐ น. ตั้งแต่วันที่ ๕ เม.ย. ๓๕ เป็นต้นไป

และตั้งแต่วันที่ ๑ เม.ย. ๓๖ เป็นต้นมา กองทัพบกได้สั่งการให้สถานีวิทยุใน
เครื่องกองทัพบกทุกสถานีเสนอข่าวทุกคืนชั่วโมง จากสถานีวิทยุ พล.๑ รอ. คลื่น ๑๐๐๐ KHZ
(เอ.เอ็ม.) เป็นสถานีแม่ข่ายออกเผยแพร่ ตั้งแต่เวลา ๐๖.๐๐ น.-๒๒.๐๐ น. (๐๖.๐๐ น.,
๐๗.๐๐ น., ๐๘.๐๐ น., ๑๐.๐๐ น., ๑๑.๐๐ น., ๑๒.๐๐ น., ๑๓.๐๐ น., ๑๕.๐๐ น.,
๑๕.๐๐ น., ๑๖.๐๐ น., ๑๗.๐๐ น., ๒๑.๐๐ น. และ ๒๒.๐๐ น.) ส่วนสถานีวิทยุในส่วน
ภูมิภาคนั้นได้ดำเนินการติดตั้งจานรัฐสัญญาณดาวเทียมตามจุดสำคัญต่าง ๆ ๓๗ สถานี เพื่อให้
ครอบคลุมพื้นที่ได้ทั้งหมด

อัตราสัดส่วนของรายการกระจายเสียง สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค
เอฟ.เอ็ม. กรุงเทพฯ สรุปได้ว่า สามารถแบ่งแยกประเภทออกได้ดังนี้ (ระหว่างปี พ.ศ.
๒๕๓๐-๒๕๓๕)

๑. รายการประเภทบันเทิง	ร้อยละ ๕๗
๒. รายการข่าว	ร้อยละ ๒๐
๓. รายการสารคดี	ร้อยละ ๑๙
๔. โฆษณาและบริการ	ร้อยละ ๑๔

ต่อมาหลังจากเหตุการณ์ ๑๗ พ.ค. ๓๕ กองทัพบก ได้มีนโยบายที่ให้สถานีวิทยุ
กระจายเสียงในเครื่องกองทัพบกทุกสถานี ปรับปรุงรายการต่าง ๆ ของสถานี ให้เกิดประโยชน์
แก่ประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยในการประชุม กบว.ทบ.ครั้งที่ ๕/๓๕ เมื่อวันที่ ๑๙ ต.ค. ๓๕ ที่
ประชุมได้มีมติให้หน่วยที่มีสถานีวิทยุกระจายเสียง จัดทำแผนผังรายการกระจายเสียง ตาม

แบบฟอร์มที่กำหนดขึ้นใหม่ เนื่องจากเท่าที่ผ่านมาในอดีตแต่ละสถานีจะจัดทำแผนผังรายการหลักไม่เหมือนกัน โดยให้มีรายการข่าวสารและสารคดีคิดเป็นร้อยละ ๕๐ ของเวลาที่ออกอากาศในแต่ละวัน (คิดตั้งแต่เวลา ๐๕.๐๐-๒๒.๐๐ น.) หรือเท่ากับ ๗ ชั่วโมง รวมทั้งการถ่ายทอดรายการข่าวภาคบังคับด้วย โดยให้ดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๓๕ เป็นต้นไป เพื่อเป็นการสนองตอบนโยบายดังกล่าว สถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ได้พยายามปรับผังรายการกระจายเสียงหลักให้เข้ากับนโยบายของกองทัพบก แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากการจัดทำผังรายการกระจายเสียงนั้น บริษัทฯ ผู้เหมาเวลาเป็นผู้จัดทำมาให้ทั้งสิ้น และบริษัทก็มีได้ดำเนินการแก้ไขให้เป็นไปตามนโยบายแต่ประการใด ซึ่ง รายละเอียดการพิจารณาเวลาในการออกอากาศให้มีข่าวสารและสารคดี ร้อยละ ๕๐ ที่บริษัทฯ จะต้องทำตามนโยบายมีดังนี้

๑. คิดตั้งแต่ เวลา ๐๖.๐๐-๒๒.๐๐ น. ของแต่ละวัน หรือเท่ากับ ๗ ชั่วโมงต่อวันรวมทั้งการถ่ายทอดข่าวภาคบังคับด้วย

๒. รายการถ่ายทอดข่าวและข่าวสั้นทุกคืนชั่วโมง ในแต่ละวันมีดังนี้

๒.๑ ถ่ายทอดรายการจากวิทยุ พล.๑ รวม ๓๐ นาที ดังนี้

๒.๑.๑ เวลา ๐๖.๕๕-๐๗.๐๐ น. รายการสยามมานูสติ (๑๕ นาที)

๒.๑.๒ เวลา ๐๗.๐๐-๐๗.๑๕ น. รายการจากใจถึงใจ (๑๕ นาที)

๒.๒ ถ่ายทอดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รวม ๒ ชั่วโมง ๓๐ นาที มีดังนี้

๒.๒.๑ เวลา ๐๗.๐๐-๐๗.๓๐ น. ข่าวประจำวัน (๓๐ นาที)

๒.๒.๒ เวลา ๐๗.๓๐-๐๘.๐๐ น. ข่าวประจำวัน (๓๐ นาที)

๒.๒.๓ เวลา ๐๘.๐๐-๐๘.๓๐ น. ข่าวประจำวัน (๓๐ นาที)

๒.๒.๔ เวลา ๒๐.๐๐-๒๐.๓๐ น. ข่าวประจำวัน (๓๐ นาที)

๒.๓ รายการข่าวสั้นทุกคืนชั่วโมง จำนวน ๑๒ ครั้ง ๆ ละ ๕ นาที รวม ๑ ชั่วโมง

๒.๔ ถ่ายทอดรายการธรรมะ ๓๐ นาที และรายการสนทนาปัญหาบ้านเมือง ๒๐ นาที รวม ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที (เฉพาะวันอาทิตย์)

๒.๕ รวมเวลาดังกล่าว ๕ ชั่วโมง ๕๐ นาที (วันจันทร์-วันเสาร์) และ ๕ ชั่วโมง ๓๐ นาที (เฉพาะวันอาทิตย์)

๓. คงเหลือเวลาที่บริษัทฯ จะต้องผลิตรายการประเภทข่าวสารและสารคดีในแต่ละวัน ดังนี้

๓.๑ วันจันทร์-วันเสาร์ ๒ ชั่วโมง ๒๐ นาที

๓.๒ วันอาทิตย์ ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที

แต่ปรากฏว่าบริษัทฯ ผู้เหมาเวลาไม่สามารถดำเนินการได้ โดยเฉพาะบริษัท ผู้เหมาเวลาสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม. กรุงเทพฯ ไม่สามารถปรับผังรายการกระจายเสียงให้เป็นไปตามสัปดาห์ที่กำหนดให้ได้ แต่ได้พยายามทำผังรายการโดยใช้เลขที่เหลี่ยมกำหนดประเภทรายการมาให้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่ารายการนั้นเป็นรายการที่เป็นสารประโยชน์ ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงแล้วเป็นเพียงรายการบันเทิงธรรมดาสลับการโฆษณาเท่านั้น เช่น รายการคุยกันฉันมิตร จัดโดย กมร อินทชัย ระบุประเภทรายการมาว่า เป็นรายการสาระความรู้ทั่วไปและบันเทิง รายการสุขใจใกล้ค่า จัดโดย ลักษณะ จันทร์ เป็นรายการสาระเกี่ยวกับการเกษตรและบันเทิง ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงเป็นเพียงรายการเพลงสลับการโฆษณา มีการพูดคุยตอบจดหมายผู้ฟัง หากได้มีเนื้อหาสาระตามที่บริษัทแจ้งมาแต่อย่างใดไม่

ความแตกต่างด้านคุณลักษณะทางเทคนิคของการส่งกระจายเสียงระหว่างระบบ เอ.เอ็ม และระบบ เอฟ.เอ็ม.

การส่งกระจายเสียงระบบ เอ.เอ็ม. และระบบ เอฟ.เอ็ม. มีความแตกต่างกันหลายประการ โดยเฉพาะคุณลักษณะทางด้านเทคนิคที่เห็นได้ชัดเจน แบ่งเป็น ๒ ประการ คือ ด้านคุณภาพของเสียง และประสิทธิภาพในการแพร่คลื่น (ชลลดา วงศ์วิชัย และ พูนทรัพย์ สีนทวิพรหม, ๒๕๓๓) ดังนี้

๑. ความแตกต่างในด้านคุณภาพของเสียง โดยทั่วไปแล้ววิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. จะปราศจากเสียงรบกวนและเสียงจะมีความชัดเจนสูง (High Fidelity) หรือ เรียกว่า "HI-FI" คือ เสียงที่ได้มาจะมีคุณภาพใกล้เคียงกับเสียงที่เกิดจากธรรมชาติมากกว่า การส่งวิทยุกระจายเสียงระบบ เอ.เอ็ม. ดังนั้นจึงนิยมเสนอรายการเพลงหรือดนตรีทางสถานีวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. และการที่ระบบ เอฟ.เอ็ม. มีคุณภาพเสียงดีกว่าระบบ เอ.เอ็ม. นั้น เนื่องจากมีข้อแตกต่างทางด้านเทคนิคของการกระจายเสียง คือ

๑.๑ เสียงรบกวนที่เกิดขึ้นในอากาศในการส่งวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. น้อยกว่า ระบบ เอ.เอ็ม. เพราะว่า ระบบ เอฟ.เอ็ม. นั้นส่งในแถบความถี่สูงมาก (VHF) ส่วนระบบ เอ.เอ็ม. ส่งในแถบความถี่ปานกลาง (MF) และย่านความถี่สูง (VF) ข้อแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ระบบ เอฟ.เอ็ม. นั้น ใช้ระบบการผสมคลื่นทางความถี่ โดยใช้คลื่นเสียงแทรกเข้าไปในคลื่นวิทยุ หากมีสัญญาณเข้ามารบกวนจะเกาะอยู่เฉพาะส่วนนอกสุดของคลื่น สัญญาณรบกวนที่เกิดขึ้นในอากาศได้แก่ ไฟฟ้าสถิตที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ฟ้าแลบ เป็นต้นและไฟฟ้าสถิตที่มนุษย์เป็นผู้ทำขึ้น เช่น มอเตอร์ไฟฟ้า การจุดระเบิดทางไฟฟ้าในเครื่องยนต์ เป็นต้นสัญญาณรบกวนเหล่านี้จะถูกตัดหรือลบออก โดยวงจรตัดคลื่น (Limiter) ที่มีอยู่ในเครื่องรับก่อนจะนำไปแยกคลื่นเสียงออกจากคลื่นวิทยุ ส่วนการส่งวิทยุกระจายเสียงระบบ เอ.เอ็ม. นั้นไม่สามารถจะกระทำได้

๑.๒ ความชัดเจน เป็นคุณสมบัติเด่นอีกประการหนึ่งของระบบ เอฟ.เอ็ม. คือมีความชัดเจนสูงกว่าระบบ เอ.เอ็ม. เนื่องจากใช้ช่องสัญญาณหรือความกว้างของแถบคลื่นในการส่งกว้างมาก คือ ๒๐๐ KHZ ส่วนระบบ เอ.เอ็ม. ใช้ช่องสัญญาณหรือความกว้างของแถบคลื่นเพียง ๑๐ KHZ การใช้ช่องสัญญาณในการส่งกว้างทำให้สามารถส่งความถี่ของเสียงดนตรีที่มีความถี่สูง ๆ ๑๑๕ KHZ หรือ ๑๕,๐๐๐ Hz ได้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้การส่งกระจายเสียงรายการดนตรีหรือเพลงคลาสสิกจึงนิยมเสนอจากวิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. จะได้รับความชัดเจนสูง เกิดความไพเราะมากกว่าระบบ เอ.เอ็ม.

๒. การส่งกระจายเสียงให้ครอบคลุมพื้นที่ หรือให้ผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมายรับฟัง ได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆหลายประการที่สำคัญก็คือการเลือกใช้วิธีการแพร่คลื่น หรือส่งคลื่นให้เหมาะสม ตรงกับขนาดความถี่ของคลื่นที่ได้ส่ง เช่น ระบบ เอฟ.เอ็ม.เป็นการ ส่งแถบคลื่นความถี่สูงมาก จำเป็นต้องใช้วิธีการแพร่คลื่นประเภทคลื่นตรง และส่งไม่ได้ไกล ถ้ามีสิ่งกีดขวางการเดินทางของสัญญาณ เช่น ภูเขา อาคารสูง ๆ ต้นไม้ขนาดใหญ่ จะเป็น อุปสรรคในการแพร่กระจายคลื่น เอฟ.เอ็ม ส่วนระบบ เอ.เอ็ม. นั้น สามารถกระจาย คลื่นได้ไกลมาก ทั้งนี้เพราะว่า ระบบ เอ.เอ็ม.ส่งในความถี่ปานกลางซึ่งใช้การแพร่คลื่นพื้นดิน โดยอาศัยเส้นแรงแม่เหล็กโลกช่วยในการกระจายคลื่นขนานไปตามพื้นโลกและผ่านสิ่งกีดขวาง ไปได้ และถ้าหากใช้เครื่องส่งกำลังส่งมาก ๆ แล้ว สามารถส่งได้ครอบคลุมพื้นที่ที่ต้องการได้ดี

ดังนั้น การที่วิทยุกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม.ส่งได้ไม่ไกลนั้น การเสนอรายการ วิทยุกระจายเสียง ระบบ เอฟ.เอ็ม. จึงนิยมส่งเฉพาะในย่านชุมชนที่หนาแน่น เช่นในเมือง ดังนั้น ระบบ เอฟ.เอ็ม. จึงมีข้อเสียเปรียบใน ๒ ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจและการส่งให้ครอบคลุมพื้นที่ด้านเศรษฐกิจ ระบบ เอฟ.เอ็ม. นั้น ส่งไปไม่ได้ไกลเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราส่วนการ ลงทุนในการส่งรายการต่อจำนวนผู้รับแล้วต้นทุนต่อชั่วโมง เฉลี่ยกับระบบเอ.เอ็ม. ส่งไปได้ ไกลกว่า การเดินทางของสัญญาณสามารถผ่านอุปสรรคไปยังสถานที่ห่างไกลเครื่องส่งได้ดี สามารถครอบคลุมพื้นที่ที่ต้องการได้ดี ผู้ฟังจำนวนมากยอมรับได้ทั่วถึงมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับ การลงทุน ในการเสนอรายการต่อจำนวนผู้ฟังแล้วต้นทุนต่ำกว่า เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายได้ มาก นอกจากนี้แล้วอุปกรณ์เครื่องส่งกระจายเสียงระบบ เอ.เอ็ม.นั้นยังมีราคาถูกกว่า เพราะ สามารถผลิตขึ้นเองในประเทศและมีอายุในการใช้งานทนทานกว่าเครื่องส่งกระจายเสียงระบบ เอฟ.เอ็ม. ซึ่งจะต้องสั่งซื้อมาจากต่างประเทศ

แต่ในปัจจุบันนี้ ได้มีผู้คิดค้นการส่งกระจายเสียงระบบ เอ.เอ็ม.สเตรโอโฟน เพื่อ เป็นการแก้ปัญหาด้านความชัดเจนของเสียงในระบบ เอ.เอ็ม. ซึ่งทำให้การส่งกระจายเสียง ในระบบ เอ.เอ็ม.สเตรโอโฟน มีคุณภาพเสียงที่ทัดเทียมระบบ เอฟ.เอ็ม. แต่มีข้อดีของระบบ เอ.เอ็ม. เพิ่มเข้าไปคือสามารถส่งกระจายเสียงได้ครอบคลุมพื้นที่ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งได้ เริ่มเข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยเมื่อประมาณ พ.ศ.๒๕๓๑ โดยสถานีวิทยุกรมการรักษาดิน แคนภาค เอ.เอ็ม. กรุงเทพฯ เป็นสถานีแรกที่ได้นำระบบ เอ.เอ็ม.สเตรโอโฟนมาใช้ใน

ประเทศไทย

การฟังรายการวิทยุของผู้ฟังวิทยุกระจายเสียง ระบบ เอ.เอ็ม. และระบบ เอฟ.เอ็ม. นั้น อาจจะสามารถถึงความแตกต่าง (อนันต์ธนา อังกินันท์, ๒๕๓๐) ดังนี้

๑. คนฟังคลื่น เอฟ.เอ็ม. จะเป็นผู้ฟังที่นิยมฟังเพลงและข่าว ตลอดจนเสียงต่าง ๆ ประเภทที่มีคุณภาพและให้ความชัดเจนน

๒. วิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม. นั้น ต้องการฟังในบรรยากาศที่ค่อนข้างเงียบ ทั้งนี้เพราะจะได้คุณภาพของเสียง สามารถที่จะได้รับฟังได้อย่างคมชัด

๓. ผู้ฟังวิทยุ ระบบ เอฟ.เอ็ม. ส่วนมากจะเป็นผู้ที่ฐานะมั่นคงมากกว่า ผู้ฟังวิทยุระบบ เอ.เอ็ม. ทั้งนี้เนื่องมาจากราคาของเครื่องรับวิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม. จะมีราคาแพงกว่า

๔. คนฟังวิทยุ ระบบ เอฟ.เอ็ม. นั้น เป็นประเภทที่มีการศึกษามากกว่าผู้ฟังวิทยุระบบ เอ.เอ็ม. ทั้งนี้เนื่องจากว่าได้รับความรู้จากเพลงและข่าวสาร

๕. คนที่อยู่ในรัศมีการสื่อสารของคลื่นวิทยุ ระบบ เอฟ.เอ็ม. นั้น จะอยู่ใกล้เคียงกว่าผู้ฟังวิทยุระบบ เอ.เอ็ม. จึงทำให้คนที่อยู่ไกลจากระยะที่รัศมีของคลื่นระบบ เอฟ.เอ็ม. จะไปถึง ไม่สามารถรับฟังได้

๖. วิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม. นั้น ไม่มีเสียงแทรกจากสิ่งอื่น เช่น อากาศไม่ดี และไม่มีคลื่นรบกวน แต่ระบบ เอ.เอ็ม. นั้น จะประสบกับปัญหาคลื่นฟ้าอากาศไม่ดี และมีสัญญาณแทรกซ้อนรบกวนได้

๗. คลื่นวิทยุ ระบบ เอฟ.เอ็ม. นั้น เวลาที่บันทึกเทปเสียงจะชัดเจนและมีคุณภาพดีกว่าระบบ เอ.เอ็ม. เนื่องจากคุณภาพของเสียงเวลาจะบันทึกลงเทปนั้นชัดเจนนใกล้เคียงกับคุณภาพของเทป

๗. วิทยุระบบ เอ.เอ็ม. นั้นหากเป็นเสียงพูดจะฟังได้ชัดเจนหรือรู้เรื่องดีกว่าระบบ เอฟ.เอ็ม.
๘. วิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม. และ เอ.เอ็ม. นั้น มีความเหมือนกันคือ สามารถนำพกพาไปที่ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก
๑๐. ถ้าเปิดเครื่องรับวิทยุระบบ เอฟ.เอ็ม. ย่านไฟฉายที่ใช้ในเครื่องรับวิทยุจะสั้นเปลืองเร็วกว่าเครื่องรับวิทยุระบบ เอ.เอ็ม.

ดังนั้น จากความแตกต่างด้านคุณลักษณะทางเทคนิคของการส่งกระจายเสียงระบบ เอ.เอ็ม. และระบบ เอฟ.เอ็ม. ตามที่กล่าวมานี้ จึงทำให้ลักษณะของราชการกระจายเสียงที่นำเสนอทางสถานีวิทยุระบบ เอ.เอ็ม. และ เอฟ.เอ็ม. มีความแตกต่างกัน

สรุปการจัดผังราชการกระจายเสียง และการกำหนดสัดส่วนราชการของสถานีวิทยุกรรมการ รักษาดินแดน

การที่จะทำให้ผู้ฟังสนใจติดตามผังราชการของสถานีฯ มาโดยตลอดนั้น นอกเหนือจากความน่าสนใจของรายการ ความสามารถของนักจัดรายการแล้ว ยังขึ้นอยู่กับ การกำหนดว่า รายการนั้น ๆ ควรจะออกอากาศในเวลาใด จึงจะเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย นั่นก็คือการจัดผังราชการกระจายเสียงของสถานีวิทยุกระจายเสียงแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของฝ่ายราชการ

เนื่องจากสถานีวิทยุกรรมการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ได้ให้บริษัทเอกชนชื่อ เวลาไปดำเนินการด้านจัดรายการและขายโฆษณา ดังนั้น ในการจัดผังราชการกระจายเสียง บริษัทเอกชนที่ชื่อเวลาจึงเป็นผู้ดำเนินการจัดทำทั้งหมด โดยจะเสนอมายังสถานีฯ เพื่อนำเสนอผู้อำนวยการของอนุมัติออกอากาศผ่านฝ่ายจัดรายการของสถานีตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยที่ นายสถานีวิทยุกรรมการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๒ ภาค ไม่มีอำนาจในการกำหนดว่า ควรจะบรรจุรายการใดบ้างลงในผังราชการกระจายเสียง

สำหรับการจัดรายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๒ ภาคในห้วงระยะเวลา พ.ศ. ๒๕๓๐-๒๕๓๕ มีสัดส่วนที่ค่อนข้างจะคล้ายคลึงกันมาก คือจะมีรายการที่เน้นด้านรายการบันเทิงมากกว่ารายการข่าว และสาระความรู้

โดยที่รายการของสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอฟ.เอ็ม. นั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงรายการและผู้จัดรายการทุกปี เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานี และมีการเปลี่ยนแปลงบริษัทผู้ซื้อเวลาทุกปีเมื่อหมดสัญญา

แต่รายการที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน ภาค เอ.เอ็ม. นั้น จะเป็นรายการที่เสนอติดต่อกันมานาน มีการเปลี่ยนแปลงบ้างบางรายการ โดยเฉพาะรายการที่ออกอากาศในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ จะมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่ารายการที่ออกอากาศเป็นประจำวันจันทร์-ศุกร์ และรายการที่ออกอากาศในช่วงเวลา ๑๗.๐๐-๑๗.๐๐ น. จะมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่ารายการที่ออกอากาศในช่วงเวลา ๑๓.๐๐-๑๗.๐๐ น. ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทผู้เช่าเวลายังคงเป็นบริษัทเดิมมาโดยตลอด

อย่างไรก็ตาม การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเชิงธุรกิจอื่น ๆ เช่นเดียวกับสถานีวิทยุกรมการรักษาดินแดน มักจะมีแบบแผนเดี๋ยวกันหรือคล้ายคลึงกัน เช่น หลังจากเปิดสถานีจะเป็นรายการประเภทธรรมะ หรือความรู้ ข่าว วิเคราะห์ข่าว ถ่ายทอดสดข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เวลา ๑๗.๐๐-๑๗.๐๐ น., ๑๗.๓๐-๑๘.๐๐ น., ๑๙.๐๐-๑๙.๓๐ น. และ ๒๐.๐๐-๒๐.๓๐ น. ระหว่างนั้นเป็นรายการที่เน้นกลุ่มผู้ฟังเฉพาะของตน โดยมักจัดเป็นรายการเพลงสลับความรู้ในรูปแบบการสนทนาของผู้ดำเนินรายการ จัดให้มีข่าวสั้นเป็นระยะ ๆ เช่น ทุกครึ่งชั่วโมงหรือหนึ่งชั่วโมง นอกจากนั้น มีรายการเพื่อตอบสนองก่อนโศกนาฏของรัฐบาลเป็นครั้งคราว การถ่ายทอดเสียง และรายการพิเศษเนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ